

1879 - STALIN - 1939

Hollands molens reiken over lage
horizon hun ernst en zwaar gebaar
om de grijze hemelen te dragen
van het oude ondergaande jaar.

Uit het land van riet en boezemvaarten
stijgt de Westenwind, een sterk jong man,
zich verheffend op zijn eigen zwaarte,
en slaat aarde en water in zijn ban.

Trek nu, woorden, rustig en geladen
met de windkracht van dit zeegebied
tot den grootsten aller kameraden,
groet hem, zing voor hem dit Hollands lied:

Wij herkennen U: gij zijt geen vreemde,
maar doortrokken met het zwaar geduld
waar de molens onder grijze beemden
eeuwig malende mee zijn vervuld.

Wij herkennen U: gij hebt de hechte
onaantastbaarheid van het bazalt,
dat de storm breekt in de tweegevechten
waar hij Hollands tuin mee overvalt.

Wij herkennen U: gij zijt de schipper
met de harde donkerbruine hand,
die langs schor en wad de kleine klippen
roervast aanhoudt op het veilig land.

Wij herkennen U: gij zijt geschapen
uit dezelfde donkre klei als wij,
waarin alle grote beelden slapen
van een mensheid, onverdeeld en vrij.

Met het hoofd geheven boven allen,
maar de voeten op de moedergrond
die het leven voedt der duizendtallen
— openbaar en toch geheim verbond —

hebt gij van het volk Uw moed genomen,
van het volk de droom, die levend houdt...
van het volk 't geduldige verlangen,
van het volk de wil, die schept en bouwt.

„Leiders gaan, het volk blijft eeuwig leven” —
Maar in 't hart der nieuwe orde staat
bij de onuitwisbaren geschreven:
S t a l i n, — leider, broeder, kameraad!

THEUN DE VRIES

STALIN ZESTIG JAAR

door

KO BEUZEMAKER

De 60ste verjaardag van Stalin is in de maand December 1939 niet alleen door de miljoenen der Sowjet-Unie gevierd, maar ook door de arbeiders in alle onder het juk van de kapitalisten zuchtende landen.

Dit feit alleen reeds kenmerkt de internationale betekenis van Stalin als de leider van het wereld-communisme.

De verjaardag van Stalin viel in een door het uitbarsten van de imperialistische oorlog grondig veranderde internationale situatie. Ook dit feit verleende aan deze dag een bijzondere betekenis.

De oorlog brengt — zoals Dimitrof zeide — de volle onhoudbaarheid van het kapitalistische stelsel aan het licht en verwekt de scherpste en diepste crisis van het kapitalisme.

En daaruit trekt Dimitrof de volgende conclusie:

„De imperialisten van de oorlogvoerende landen zijn de oorlog begonnen om een herverdeling van de wereld, om de wereldheerschappij, ten koste van de slachting van miljoenen mensen. De arbeidersklasse is er toe geroepen, een einde aan deze oorlog te maken op haar eigen wijze, in haar belang, in het belang van de gehele werkende mensheid. Zij is geroepen om voor goed de werkelijke oorzaken, die de imperialistische oorlogen ontketenen, op te heffen.”

Zie hier het grote perspectief, dat de Communistische Internationale aan de arbeidersklasse stelt.

De arbeidersklasse beschikt daarbij in deze nieuwe imperialistische oorlog, die zich tot een tweede imperialistische wereldoorlog kan uitbreiden, over een gans andere positie en kracht, dan in de vorige wereldoorlog, die van 1914 tot 1918.

Het verschil komt hierin tot uiting, dat thans de Sowjet-Unie bestaat als een machtige socialistische staat, die in de imperialistische oorlog een zelfstandige politiek voert ter versterking van het socialisme.

En verder hierin, dat het Communisme, het bolsjewisme, diep in de rijen van de arbeidersklasse der voornaamste Europese staten is doorgedrongen.

Op beide fronten is Stalin de grote leider.

Wanneer de Sowjet-Unie in de afgelopen jaren het socialisme heeft opgebouwd, en dank zij haar vredespolitiek, de vrede voor zich zelf tijdelijk heeft kunnen bewaren, dan is dit het werk van Stalin, als leider van de Bolsjewistische Partij der Sowjet-Unie, als voortzetter van de zaak van Lenin.

Stalin zelf heeft eens over de betekenis van Lenin gezegd, dat deze hierin gelegen is, dat hij niet alleen „het Marxisme deed herleven,

maar ook nog een schrede verder ging door het Marxisme onder de nieuwe verhoudingen van het kapitalisme en de proletarische klassenstrijd verder te ontwikkelen."

Lenin verrijkte het Marxisme of zoals Stalin het uitdrukte: „Het Leninisme is het Marxisme van het tijdperk van het imperialisme en de proletarische revolutie."

Zo kan men ook vaststellen, dat Stalin de voortzetter van de zaak van Lenin is, in deze zin, dat hij het Leninisme met nieuwe bijdragen heeft verrijkt.

Stalin richtte de koers der bolsjewistische partij vastberaden op de opbouw van het socialisme in de Sowjet-Unie. Daartoe bestreed hij onbarmhartig alle afwijkingen van het Leninisme, zowel de rechts-opportunistische als de ultra-linkse. Het werk der vijf-jaren-plannen, de opbouw der socialistische industrie, de socialisering van de landbouw, dat alles is de concretisering van Lenins denkbeelden over de socialistische opbouw in één land. De overgang van het socialisme naar het communisme, de ontplooiing der socialistische democratie daarbij, de rol van de staat, de handhaving van de functies van de staat ook bij de verdergaande opbouw tot het Communisme, waar het hier een socialistisch land betreft dat nog omringd is door imperialistische staten, dat alles zijn verdere bijdragen van Stalin tot verrijking van het Leninisme.

Hierdoor en hierdoor alleen kon de Sowjet-Unie zich ontwikkelen tot een machtige socialistische staat, gebruikte zij de „adempauze", waarover Lenin gesproken heeft, om zich zoveel te versterken, dat zij gereed zou zijn voor de komende botsingen met de imperialistische machten.

De thans woedende imperialistische oorlog brengt de mogelijkheid van zulke botsingen dichterbij en maakt ze haast onvermijdelijk. Daarom is het van zulk een geweldige betekenis, dat dank zij Stalin's juiste politiek de Sowjet-Unie voor deze botsingen voorbereid is, en steeds posities inneemt om haar vijanden voor te zijn.

Tegelijkertijd echter vereist de door de imperialistische oorlog geschapen situatie een veel nauwere band tussen de arbeidersklasse in de kapitalistische landen en de Sowjet-Unie. De internationale arbeidersklasse is de enige betrouwbare bondgenoot van de Sowjet-Unie.

Daarom is het van zo grote betekenis, dat in de arbeidersklasse de kracht van het communisme, dank zij Stalin, zo zeer is toegenomen.

Het is zoals Dimitroff in zijn artikel zegt:

„In tegenstelling tot de eerste imperialistische oorlog is het vertrouwen van de werkende massa in de bourgeoisie en het kapitalisme vanaf het begin van de huidige oorlog ernstig geschokt en dit zal steeds meer het geval zijn. De sociaal-democratische leiders zullen er niet gedurende lange tijd in slagen de massa's te bedriegen, zoals zij dit hebben kunnen doen gedurende de eerste imperialistische wereldoorlog.

Hun politiek van verraad, hun krijgstoest tegen het Communisme en de Sowjet-Unie verwekken reeds nu levendige ontvreemding in de geleerden van de sociaal-democratische partijen zelf."

Daarom juist is het zaak, dat alle Communisten in de kapitalistische landen zich goed voor ogen stellen, dat in de huidige situatie de arbeidersklasse geen eind aan de imperialistische oorlog kan maken, zonder de meest verwoede, voortdurende bestrijding van de sociaal-democratische politiek.

Het is nodig, zich ten volle datgene te herinneren, wat Stalin hierover reeds lang geleden gezegd heeft.

In zijn beschouwing over het Leninisme zeide Stalin: „dat het Leninisme groeide en sterk werd in de worstelingen met het opportunisme van de Tweede Internationale, wier bestrijding een noodzakelijke voorwaarde was en is voor de succesvolle strijd tegen het kapitalisme."

Hoeveel te meer geldt dit niet in de huidige verhoudingen van de imperialistische oorlog, nu de sociaal-democratie opnieuw volledig naar het kamp van de bourgeoisie is overgegaan en mede de verantwoordelijkheid voor deze oorlog draagt.

Des te duidelijker is het, dat thans de Communisten in hun strijd tegen de imperialistische oorlog, terwijl zij onder de massa's verheldering brengen en het eenheidsfront van onderen op tot stand willen brengen, de politiek der sociaal-democratische partijen met alle kracht als de gevaarlijkste vorm van beïnvloeding der massa's door de bourgeoisie, moeten bestrijden en een strijd op leven en dood met de sociaal-democratische leiders moeten voeren om de massa's.

Met het uitbreken van de nieuwe imperialistische oorlog is een nieuw tijdperk aangebroken. Niemand behoeft er aan te twijfelen dat de Sowjet-Unie, geleid door het Marxisme-Leninisme, in dit nieuwe tijdperk een actieve politiek zal voeren, waarbij Stalin met zijn geniaal inzicht, zijn reusachtige ervaring, niet alleen zal optreden als de leider van de Sowjet-Unie, maar ook als de leider van het wereldcommunisme.

De Communisten hebben tot plicht, daarbij voortdurend van hem te leren. Hij is de belichaming van de revolutionaire theorie van het Marxisme-Leninisme.

Dit korte artikel kan niet beter besloten worden dan met de woorden, waarmee Dimitroff Stalin bij zijn 60e verjaardag heeft geëerd, woorden die een les zijn voor iedere Communist, voor iedere klassebewuste arbeider:

Bij Stalin het scheppende Marxisme leren, bij Stalin leren de Bolsjewistische Partij op te bouwen, bij Stalin leren onder alle omstandigheden het contact met de massa's te houden, bij Stalin leren de strijd tegen het sociaal-democratische te voeren, bij Stalin revolutionaire koetheit en revolutionair realisme leren, bij Stalin leren in de strijd zonder vrees en tegenover de klassevijand

meedogenloos te zijn, bij Stalin leren alle moeilijkheden met een onbuigzame wil te overwinnen en over de vijand te zegevieren, bij Stalin leren de zaak van het proletarische internationalisme tot de laatste ademtocht trouw te zijn — dat is de belangrijkste voorwaarde voor de voorbereiding en de verovering van de overwinning van de arbeidersklasse!”

OVER DE „VERENIGDE STATEN VAN EUROPA”

I

Er wordt de laatste tijd druk propaganda gemaakt, vooral van Engelse zijde, voor een aaneensluiting der Europese staten, zogenaamd met het doel, de vrede te verzekeren. Dit gebeurt dan, om aan de imperialistische politiek van de Entente-landen een schone schijn te geven. Het is vooral de Labour-leider Attlee, die met dit soort van „idealisme” te koop loopt, terwijl hij tegelijk de oorlogspolitiek van Chamberlain slaafs ondersteunt. Daar deze propaganda ook van Nederlandse sociaal-demokratische zijde wordt ondersteund, willen wij er de nodige aandacht aan wijden.

Het is van belang, erop te wijzen, dat deze campagne voor de „Verenigde Staten van Europa”, of voor een „federatie” van Europese staten, nauwkeurig overeenstemt met een soortgelijke campagne tijdens de vorige imperialistische oorlog (1914—1918). Ook toen moest die propaganda dienen, om de volksmassa's tot een gewillig bukken onder het bloedige juk van de oorlog te bewegen. Men weet, wat het resultaat is geweest: het was de zogenaamde Volkenbond, die werd opgezet als een werktuig in handen van Engeland en Frankrijk, om de imperialistische vrede van Versailles in stand te houden en de Sowjet-Unie te belagen, en die nu opnieuw volledig het masker heeft afgeworpen door zich als een oorlogsinstrument tegen de Sowjet-Unie, de staat van het socialisme, te openbaren.

Wat is er in de w o r d e n van de opperste leiders van het Franse en Engelse imperialisme over dit deel van hun „oorlogsdoel” te vinden?

Deze heren drukken zich al heel voorzichtig uit.

Op 7 November liet Halifax het bij frasen over „de opbouw van een

OVER DE „VERENIGDE STATEN VAN EUROPA“

nieuwe wereld, waarin geen gewapende rivaliteit meer bestaat”, en wat dies meer zij. Op 29 November was Chamberlain nog gereserveerder: „Laten wij niet trachten ons te verstrikken in allerlei plannen, die wel eens volkomen onuitvoerbaar zouden kunnen zijn.” Maar op 30 November was Daladier volkomen duidelijk:

„Wij vechten voor vrede en voor veiligheid. Die veiligheid zal echter in de toekomst op iets anders moeten berusten, dan op woorden en teksten. Zij moeten worden geschraagd door garanties van tastbare aard.”

Dat is, zoals wij zeiden, duidelijk. Het betekent, als oorlogsdoel, een vrede, nog tien maal roofzuchtiger en imperialistischer dan die van Versailles, waarvan de „woorden en teksten” immers, naar het oordeel van Daladier, onvoldoende zijn gebleken, om de veiligheid van het Frans-Engelse kapitaal en het Engelse en Franse koloniale rijk te waarborgen...

Er bestaat hier dus een zekere arbeidsverdeling. Terwijl de werkelijke oorlogsleiders in Londen en Parijs zich niet vastleggen op „idealistische” denkbeelden over een Europese Federatie of iets van dien aard, halen de sociaal-demokratische leiders de oude plannen uit de jaren van de eerste wereldoorlog voor den dag, poetsten ze een beetje op, en pogen ze te gebruiken, om de volksmassa's gedwee te houden in het gareel van Chamberlain en Daladier.

Tot zover over de woorden van de leiders der Engels-Franse politiek. Thans hebben wij nog te onderzoeken, of er in hun daden iets van een nieuwe vorm van internationale samenwerking is te bespeuren. Dat is er inderdaad. De beide regeringen hebben immers besloten, de economische en financiële hulpbronnen van de beide landen tot één geheel tezamen te brengen. Gemeenschappelijke diensten zijn georganiseerd voor de inkoop van grondstoffen en wapens, voor de luchtvaart, de economische oorlog en het transport ter zee. Ook op het gebied van het geldverkeer en de wisselkoersen is de nauwste samenwerking tot stand gekomen.

Een verstrekkende internationale samenwerking, ongetwijfeld; alleen met een alles behalve onbaatzuchtige of vredelievende bedoeling! In werkelijkheid zijn hier de krachten van twee imperialistische staten verenigd, en zij bedreigen daarmee niet alleen Duitsland, maar ook de neutrale staten, die zij in de oorlog willen drijven.

De „Daily Telegraph”, het leidende conservatieve Engelse dagblad, heeft geschreven, dat deze economische samenwerking wel eens de kiemvorm zou kunnen zijn van de organisatie van de vrede, als de oorlog eenmaal geëindigd is. Hoe zou zulk een vrede er dan wel uitzien? Wat hebben in het bijzonder de kleine staten van een dergelijke samenwerking te verwachten?

Een Belgisch burgerlijk blad heeft het niet slecht gezegd:

„De concurrentie van de beide economische groepen zal vervangen worden door een nauw bondgenootschap en een gemeen-

OVER DE „VERENIGDE STATEN VAN EUROPA”

schappelijke organisatie. Frankrijk, dat economisch zwakker is en financieel door de oorlog uitgeput wordt, zal in feite in de economie van Groot-Brittannië opgenomen worden. Engeland zou tot de spil van een uitgebreide Europese economie worden.

De grondstoffen, de afzetgebieden, de richting van ontwikkeling van de industrieën van het vasteland, zouden aangewezen worden volgens de behoeften van de Engelse economie. Gevaarlijke concurrenten als Frankrijk en Duitsland, zouden daarin opgezogen worden. Hun hulpbronnen zouden kunnen worden gebruikt om de strijd, die gevoerd wordt, al of niet met de wapens, tegen zwakke concurrenten zoals België of Nederland, of machtige, zoals Japan, de Verenigde Staten, de Sowjet-Unie, te versterken.

Een concreet voorbeeld: daar de inkoopdiensten van Frankrijk en Engeland gemeenschappelijk zijn gemaakt, staan de Belgische producenten van koper, tin of palmolie in de praktijk tegenover één koper, die dus in staat is om zijn eigen prijs op te leggen. Er zou een monopolie ontstaan, waaraan de zwakkeren zich te onderwerpen zouden hebben.”

Hiermee is intussen nog slechts een kant van de zaak weergegeven. De samenwerking van imperialistische staten als Engeland en Frankrijk op politiek en economisch gebied heeft vooral ten doel, om de koloniale volkeren in Azië en Afrika onder de duim te houden en zij richt zich niet alleen tegen de Sowjet-Unie als economische macht, maar tegen het bestaan zelf van de socialistische staat, zoals het optreden van de Franse en Engelse gedelegeerden te Genève zo duidelijk getoond heeft...

Hier hebben wij dus de enige reële kern van het gepraat over de „Verenigde Staten van Europa” in de Engelse en Franse pers, of bij de Nederlandse sociaal-demokratie. Het zou in de praktijk neerkomen op de overheersing van Europa door het Engelse imperialisme, met het Franse als sekondant. En onder imperialistische verhoudingen kan dit ook niet anders zijn. De Duitse plannen tot „organisatie” van Europa hebben immers ook geen andere zin, dan de uitbuiting van Europa ten behoeve van een handvol Duitse groot-kapitalisten!

Het is daarom hoogst leerzaam, nu de oude leuzen weer opgeld doen, na te lezen, wat Lenin hierover reeds 24 jaar geleden geschreven heeft. Ook toen werd er in socialistische kringen, in het bijzonder door Trotski, propaganda gemaakt voor de leuze van de „Verenigde Staten van Europa”.

Lenin voerde hier tegen een krachtige strijd; zijn argumenten behouden ook nu nog hun volle waarde. Het is daarom, dat wij hier het grootste deel van zijn artikel „Over de leuze van de Verenigde Staten van Europa” overnemen. (Zie W. I. Lenin, Verzamelde Werken, Deel 5. blz. 155—158, „Pegasus” 1937). Dit artikel werd gepubliceerd op 23 Augustus 1915.

II

Van het standpunt van de economische voorwaarden van het imperialisme, d.w.z. van de kapitaaluitvoer en de verdeling van de wereld onder de „vooraanstaande” en „geciviliseerde” koloniale mogendheden, zijn de Verenigde Staten van Europa onder het kapitalisme óf onmogelijk óf reaktionair.

Het kapitaal is internationaal en monopolistisch geworden. De wereld is verdeeld onder een handvol grote mogendheden, d.w.z. mogendheden, die bij het uitplunderen en het onderdrukken van naties het grootste sukses hebben. Vier grote mogendheden van Europa: Engeland, Frankrijk, Rusland en Duitsland, met een bevolking van 250—300 millioen en een gebied van ongeveer 7 millioen K.M.², bezitten koloniën met een bevolking van bijna een half milliard (494,5 millioen), en een gebied van 64,6 millioen K.M.² d.w.z. bijna de helft van de aardbol (133 millioen K.M.², zonder de poolstreek). Voeg hier de drie Aziatische staten aan toe: China, Turkije, Perzië, die thans door de rovers, die de „bevrijdingsoorlog” voeren, namelijk door Japan, Rusland, Engeland en Frankrijk in stukken worden gescheurd. Deze drie Aziatische staten, die men half-koloniale rijken kan noemen (inderdaad zijn ze nu voor $\frac{9}{10}$ koloniën), hebben een bevolking van 360 millioen en een gezamenlijke oppervlakte van 14,5 millioen K.M.² (dat is bijna $1\frac{1}{2}$ keer zoveel als de gehele oppervlakte van Europa).

Verder hebben Engeland, Frankrijk en Duitsland in het buitenland op zijn minst 70 milliard roebel aan kapitaal belegd. Voor het in ontvangst nemen van een „gewettigd” inkomentje uit dit aardige bedrag — een inkomentje van jaarlijks meer dan drie milliard roebel — dienen nationale komitees van millionairs, die regeringen worden genoemd, beschikkend over leger en oorlogsvloot en die in de koloniën en half-koloniën zontjes en broertjes van „mijnheer Milliard” „beleggen” in de hoedanigheid van onderkoningen, konsuls, gezanten, ambtenaren van allerlei soort, papen en andere bloedzuigers.

Zó is in het tijdvak van de hoogste ontwikkeling van het kapitalisme het uitplunderen van ongeveer één milliard bewoners der aarde door een handvol grote mogendheden georganiseerd. En onder het kapitalisme is een andere organisatie niet mogelijk. Afstand doen van de koloniën, van de „invloedssferen”, van de uitvoer van het kapitaal? Dit te denken, betekent zichzelf te verlagen tot het peil van het priestertje, dat iedere Zondag aan de rijken de verhevenheid van het christendom predikt en hun de raad geeft, aan de armen te geven... wel, als het niet een paar milliard en zijn, dan maar een paar honderd roebel per jaar.

„De Verenigde Staten van Europa” betekenen onder het kapitalisme hetzelfde als een overeenkomst over het verdelen van de koloniën. Maar onder het kapitalisme is een andere grondslag, een ander beginsel van verdeling dan dat van de macht niet mogelijk. Een milliardair kan het „nationale inkomen” van een kapitalistisch land, met

wie ook, niet anders verdelen dan in de verhouding: „overeenkomstig de grootte van het kapitaal” (buitendien nog met een toeslag, opdat het grootste kapitaal nog meer krijgt dan het toekomst). Kapitalisme betekent: privaatbezit der produktiemiddelen en anarchie der produktie. Op zulk een grondslag een „rechtvaardige” verdeling van het inkomen te prediken, is Proudhonisme, stompzinnigheid van de kleinburger en de filister. Er kan niet anders verdeeld worden dan „naar de krachten”. Maar de krachten veranderen met de loop van de economische ontwikkeling. Na 1871 is Duitsland drie tot vier maal zo snel in macht toegenomen als Engeland en Frankrijk. Japan tien maal zo snel als Rusland. Om de werkelijke kracht van een kapitalistische staat te toetsen, is er geen ander middel en kan er geen ander middel zijn, dan de oorlog. De oorlog is niet in strijd met de grondslagen van het privaatbezit, maar is de rechtstreekse en onvermijdelijke ontwikkeling van die grondslagen. Onder het kapitalisme is een gelijkmatige groei van de economische ontwikkeling der afzonderlijke bedrijven en der afzonderlijke staten niet mogelijk. Onder het kapitalisme zijn er geen andere middelen tot het herstel, van tijd tot tijd, van het verstoorde evenwicht, dan krisissen in de industrie en oorlogen in de politiek.

Natuurlijk zijn er *tijdelijke* overeenkomsten tussen de kapitalisten en tussen de mogendheden mogelijk. In deze zin zijn ook de Verenigde Staten van Europa mogelijk als een overeenkomst tussen de *Europese* kapitalisten... waarover? Alleen daarover, hoe gemeenschappelijk het socialisme in Europa te onderdrukken, hoe gemeenschappelijk de geroofde koloniën *tegen* Japan en Amerika te verdedigen, die over de tegenwoordige verdeling van de koloniën ten zeerste zijn gekrenkt en die in de laatste halve eeuw onvergelijkelijk sneller in macht zijn toegenomen dan het achterlijke, monarchale en aan begin van ouderdomszwakte lijdende Europa. Vergeleken bij de Verenigde Staten van Amerika betekent Europa, als geheel genomen, economische stilstand. Op de tegenwoordige economische grondslag, d.w.z. onder het kapitalisme, zouden de Verenigde Staten van Europa de organisatie van de reactie betekenen om de snellere ontwikkeling van Amerika tegen te houden. De tijd, toen de zaak van de democratie en de zaak van het socialisme alleen met Europa verbonden waren, is onherroepelijk voorbij.

De Verenigde Staten van de Wereld (en niet die van Europa) zijn de staatkundige vorm van de vereniging en de vrijheid der naties, die wij met het socialisme verbinden, — zolang de volledige overwinning van het communisme nog niet zal hebben geleid tot het geheel en voor goed verdwijnen van iedere, dus ook van de democratische staat. Als zelfstandige leuze zou echter de leuze van de Verenigde Staten der Wereld nauwelijks juist zijn, ten eerste omdat zij met het socialisme samenvalt en ten tweede omdat zij tot een onjuiste opvatting over de onmogelijkheid van de overwinning van het socialisme in één land en over de verhouding van zulk een land tot de overige landen zou kunnen leiden.

OVER DE „VERENIGDE STATEN VAN EUROPA”

De ongelijkmatigheid van de economische en politieke ontwikkeling is een onvoorwaardelijke wet van het kapitalisme. Hieruit volgt, dat de overwinning van het socialisme aanvankelijk in enkele kapitalistische landen, of zelfs in één, afzonderlijk genomen kapitalistisch land mogelijk is. Overwonnen hebbend, zou het proletariaat van dit land na de kapitalisten onteigend en de socialistische produktie bij zich te hebben georganiseerd, tegen de overige kapitalistische wereld opstaan, de onderdrukte klassen van de andere landen tot zich trekken, in die landen de opstand tegen de kapitalisten aanwakkeren en zo nodig, zelfs met militaire kracht tegen de uitbuitende klassen en hun staten optreden. De politieke vorm der maatschappij, waarin het proletariaat overwint door de bourgeoisie omver te werpen, zal de democratische republiek ¹⁾ zijn, die de krachten van het proletariaat van de gegeven natie of de gegeven naties, in de strijd tegen de staten, die nog niet tot het socialisme zijn overgegaan steeds meer centraliseert. De vernietiging van de klassen is niet mogelijk zonder de diktatuur van de onderdrukte klasse, van het proletariaat. De vrije vereniging van de naties in het socialisme is niet mogelijk zonder een min of meer langdurige en hardnekkige strijd van de socialistische republieken tegen de achterlijke staten.

1) In 1915 beschouwde Lenin de democratische (parlementaire) republiek nog als de politieke vorm van de maatschappij, waarin het proletariaat overwint. Hij veranderde van opvatting door de studie van de Sowjets en hun aktie gedurende de beide Russische revoluties van 1905 en Februari 1917, en stelde op deze grondslag de leuze op van het organiseren van de republiek der Sowjets, als de beste politieke vorm van de diktatuur van het proletariaat.

Vergelijk op dit punt de „Geschiedenis van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie”, blz. 469.

DE NEDERLANDSE LANDBOUW IN OORLOGSTIJD

door

J. HERDER

Het is begrijpelijk dat sinds het uitbreken van deze tweede imperialistische oorlog de belangstelling voor de eigen landbouw aanmerkelijk is toegenomen. Het is daarom begrijpelijk, omdat velen zich nog heel goed herinneren hoe in de laatste paar jaar van de oorlog '14—'18 en korte tijd daarna de voedselvoorziening in eigen land alles te wensen overliet. Het gevleugelde woord „in Nederland zal geen honger worden geleden”, destijds door een Excellentie gesproken, moge dan voor sommige klassen der bevolking gegolden hebben, de massa met de smalle beurs heeft in die dagen ervaringen opgedaan die in strijd waren met het excellente woord. De vrije aanvoer uit het buitenland werd belemmerd, wat binnenkwam gold als gunst, toegestaan door de grote oorlogvoerende naties, welke gunst in de regel vergezeld ging van evenzovele verplichtingen. De huidige toestand verschilt hierin van de vorige periode '14—'18, dat wij nu reeds bij het begin voor moeilijkheden en maatregelen staan, welke in die tijd zich pas in het laatste gedeelte drukkend lieten gevoelen. Het kan verkeren. Was tot voor kort de grootste zorg van de Regering de z.g. overproductie in land- en tuinbouw te beperken, nu is de zorg, vooral wat de landbouw betreft, hoe men deze productie tot de hoogste intensiteit zal kunnen opvoeren. Het grote aantal artikelen in vrijwel de gehele pers aan dit vraagstuk gewijd, getuigt van de intense belangstelling voor dit vraagstuk. Het is niet te voorzien welke tijdsduur en welke omvang de huidige oorlog zal aannemen. Wat wel is te voorzien dat is, dat bij gebrek aan aanvoer van voedingsmiddelen voor mens en dier uit het buitenland, of zelfs bij gedeeltelijke stagnatie, wij voor de voorziening hierin aangewezen zijn op het eigen productie-apparaat — de landbouw — in zijn volle omvang. Hoe beter dat apparaat is toegerust voor zijn taak, hoe gunstiger de resultaten zullen kunnen zijn.

De vraag of de regering zich van deze ernstige toestand bewust is, kunnen wij het best beantwoorden met wat de Min. van Econ. Zaken Steenberghe bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken en Landbouw-krisisfonds in de Tweede Kamer heeft gezegd:

„Wij staan aan het begin der moeilijkheden. Er waren bij het begin van de oorlog omstandigheden, als tijdens de vorige oorlog pas in 1917—1918. Spr. vreest dat nu ook het hoogtepunt hoger zal liggen dan toen. De moeilijkheden zullen vermoedelijk groter zijn dan in de vorige oorlog. Dit mag geen reden zijn voor défaitisme. Spr. hoopt op de volledige samen-

werking via volksvertegenwoordiging, van regering en volk. Spr. en zijn staf zullen hun best blijven doen". —

(Maasbode 17/11 '39).

Zoals wij zien is de Min. volgens zijn uitlatingen overtuigd van de ernst van de toestand en verwacht zelfs dat deze ernstiger zal worden dan in de vorige oorlog. Het doet intussen wel enigszins eigenaardig aan, dat dezelfde Min. heeft gezegd dat wij er thans beter voorstonden dan in de vorige oorlog. Dit is misschien bedoeld ten opzichte van het organisatie-apparaat dat nu vanwege de Landbouwkrisisdienst ter beschikking staat. Met een organisatie-apparaat, hoe onmisbaar op zichzelf, heeft men nog niet de beschikking over de noodzakelijke voorraden van grondstoffen, benodigd voor voeding en produktie.

En hoe staat het met deze voorraden?

De Min. zegt: „Met het veevoeder staat het e r n i e t a l t e s l e c h t voor." Het aanleggen en houden van grotere voorraden, het veevoer inbegrepen, bracht volgens de Min. bezwaren mee van financiële technische en economische aard. Het aanleggen van een voorraad graan voor b.v. 1 jaar zou aan kapitaalsuitgave voor aankoop, vermeerderd met rente en opslagkosten een bedrag van ruim f 91.000.000 vragen. Voor deze voorraden is geen beschikbare siloruimte aanwezig, terwijl een vermeerdering hiervan, bij het verdwijnen der noodzaak, de r e n t a b i l i t e i t d e r v e m e n in gevaar zou brengen!

De klachten uit de praktijk en de artikelen in diverse landbouwbladen, mede gezien de ter beschikking van de veehouders gestelde rantsoenen, wettigen het vermoeden, dat er zo goed als geen voorraden v e e v o e r zijn aangelegd. Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn sprekende op het Landbouw-huishoudkundig Kongres te 's-Gravenhage deelde mede dat thans reeds, als gevolg van de visitatie-maatregelen bij Duins, de maandelijksse invoer van voedergranen en dierlijke voeder-eiwitten met 42 % en die van tarwe met 46 % gedaald is.

En om onze overtuiging dat er geen voorraden veevoeder gevormd zijn te bevestigen, laten wij Dr. J. Grashuis, technisch adviseur van het bureau voor veevoeder-distributie aan het woord. Sprekende op de 150ste algemene vergadering van de Holl. Mij. van Landbouw te Amsterdam zeide deze deskundige — dat bij de afkondiging der mobilisatie de voorraden normaal waren. — (Dat wil dus zeggen dat er geen extra voorraden waren aangelegd in verband met de dreigende omstandigheden. H.) — De maatregelen, die genomen zijn, bestaan voornamelijk uit het d i s t r i b u e r e n van de verschillende voeder-artikelen... — In verband met de eigenlijke distributie merkte spr. op, dat een flinke bezuiniging op de voeders geboden is, wil men niet s p o e d i g g e d w o n g e n zijn tot een d r a s t i s c h e a f s l a c h t i n g van een groot gedeelte van de v e e s t a p e l over te gaan. —

De verklaringen van deze deskundigen, die vrijwel kloppen met wat de praktijk ons dagelijks in de landbouw laat zien, stroken weinig met de overtuiging van de Min. omtrent de ernst van de toestand;

de door den Min. genomen maatregelen leggen daar in elk geval geen getuigenis van af. Wij kunnen 't dan ook volkomen begrijpen wanneer ing. Huisman, voedselkommissaris voor Zuid-Holland, o.m. zegt: „Het probleem der voedselvoorziening is dus ernstig en de plicht der boeren zwaar.”

De plicht der boeren is zwaar. Het was misschien juist geweest te zeggen dat de taak der boeren zwaar is. En wel om verschillende redenen die niet alleen van materiële aard zijn. Toen Min. Steenberghe zich in zijn radiorede tot de land- en tuinbouwers wendde, om hun uiterste krachten in te spannen en uit de bodem te halen wat er in zit, toen de Min. een beroep deed op het hooghouden van de voortreffelijke naam van de Nederlandse boer en tuinder, vroeg hij tevens vertrouwen te hebben in de regering, hierbij verwijzende naar de daden der laatste weken, en de zware financiële offers door het Nederlandse volk gebracht in overeenstemming met een redelijke beloning van de agrarische arbeid.

„Doe uw werk opgewekt en zonder kleinzielig gemopper,” is de raad van den Minister aan de land- en tuinbouwers.

„Ik mag wijzen op de daden der laatste weken”... zegt de Minister. Hoe was de politiek der regering dan in de afgelopen jaren? De heer H. D. Louwes, voorzitter van het Koninklijk Nederl. Landb. Comité, had de regering gewezen op de konsekwenties van de ten opzichte van de boeren gevolgde tactiek, welke er toe kon leiden, dat de regering de onmisbare medewerking van de boeren zou komen te verliezen.

De N.R.C. had dit opruiing genoemd, onze organisatie heeft noch aan opruiing, noch aan dreiging gedacht, zegt de heer Louwes. Het was slechts onze bedoeling de regering bekend te maken met onze inzichten en de stemming onder de boeren.

Uit „Landbouw en Maatschappij” van 26 October 1939, citeren wij uit het „Antwoord van een Nederlandse boer op de radio-toespraak van den Minister” — „Uw rede Excellentie, hoe goed wellicht bedoeld, heeft op de Nederlandse boerenstand, die zich zijn plaats in de samenleving bewust is, een vernietigende indruk gemaakt en de gevolgen zullen ongetwijfeld blijken uit de houding die de boerenstand t.o.v. Uw bewind zal aannemen.” —

En een Ds. J. R. J. Schut zegt o.a., in een boerenvergadering te Assen, — „...Zij vraagt wel plichten en legt ze op, maar onthoudt de volle rechten, en stelt daarvoor een staatsbedeling en arm-bestuur in met magere fooien van tijdelijke noodgedwongen prijsverhogingen.” —

En laten wij nu nog een onverdacht getuige spreken over de gevolgen van de door de regering gevoerde landbouw-politiek. Ik bedoel het officieel regeringsrapport over één jaar kleine boerensteun. Dit officiële rapport is één aanklacht van de tienduizenden bewerkers van de bodem over het gehele land. De dokters — zo wordt er in gezegd — constateren gevallen van ondervoeding. En dat in een bedrijf, waar de boer zelf de eerste voedingsmiddelen produceert, maar

waar verarming hem belet zich zelf er mee te voeden. De klerkasten zijn ledig en op de bedden is onvoldoende dekking. Het was op 13 Dec. '38 dat Wijnkoop in het parlement Min. Steenberghe de vraag stelde, na al die ellende aan de hand van het regeringsrapport vermeld te hebben: „Wat doet de Minister nu tegen dit alles, tegen de ellende van die tienduizenden?” Dat zulke toestanden voorkomen bij een veel groter deel van de Nederlandse boeren dan zelfs het rapport aangeeft, bewijst dat de door de regering gevoerde landbouwpolitiek de armoede onder de boeren slechts heeft bestendigd.

In de t u i n b o u w is de toestand zo mogelijk nog erger.

Het schijnbaar onoplosbare vaste-lasten-vraagstuk en de veel te laag gestelde richtprijzen, weerhouden ook de tuinders om volgens Ministers wens „opgewekt hun werk te doen en niet kleinzielig te mopperen.”

Vermelden wij nog de geest onder de m e l k v e e h o u d e r s in het konsumptiemelk-gebied, die op hun vergaderingen de laatste tijd luid hebben geprotesteerd tegen de door de Regering gevoerde taktiek en wij hebben slechts een deel der ontevreden stemming weergegeven, die in de land- en tuinbouw heerst. De door de Regering in de krisjaren gevoerde politiek is geweest een „water-tot-de-lippen-politiek”, de daardoor gekweekte geestesgesteldheid onder de land- en tuinbouwers is niet bevorderlijk om met kans op sukses een beroep te doen op de bodembewerkers „om uit de bodem te halen wat er in zit.”

Er zijn bovendien nog andere factoren nodig om dat te bereiken. Een goede wil bij de boer tovert geen graan uit de bodem, noch inspireert hij een koe tot het geven van melk. Daarvoor zijn minstens nodig de onmisbare grondstoffen. Zonder voldoende veevoer zal men onder de veestapel tot een „drastische” afslachting moeten overgaan, zegt dr. Grashuis. Dat wil dus zeggen dat een deel van het productie-apparaat dat de melk, de boter en het vlees levert, zal verdwijnen, en daarmee ook dat deel van de produktie. Mag er op 't ogenblik van de boter nog een surplus zijn, bij stagnatie in de aanvoer van grondstoffen voor de margarine-industrie, zou dat surplus niet alleen volledig gekonsumeerd worden, maar er zou een tekort ontstaan niet alleen aan boter maar aan eetbare vetten. Een vermindering van de veestapel zou voor de boer betekenen verminderde opbrengst, wat bij een gelijkblijvende schuldenlast, tot hogere prijzen zou noodzaken. Wat voor de rundveestapel, wat graanvoer betreft, geldt, is in nog hogere mate van toepassing op de varkens en het pluimvee. Als men de leus „boeren bouwt koren, spoedig en veel” zou moeten herhalen, dan zouden er bij een goede wil van de boer toch minstens nodig zijn de meststoffen. Bij gebrek hieraan zal zelfs van een matige oogst geen sprake zijn.

En al zijn wij in Nederland in staat zelf de benodigde stikstof voor de landbouw te produceren, de kali- en fosforzuurhoudende meststoffen moeten worden ingevoerd. Het vraagstuk van de voorziening van meststoffen voor de landbouw is nog van meer betekenis dan de aanvoer van veevoer. Zonder voldoende krachtige, volledige bemesting kan

geen goede oogst verkregen worden.

Wij staan pas aan het begin der moeilijkheden. De moeilijkheden moeten overwonnen of tot de kleinste proporties teruggebracht worden. Maar dat gaat niet met het door het landbouw-krisisbeleid uitgeholde en verarmde landbouw-apparaat. Het belang van de boer en van de volksvoeding eist een landbouwpolitiek die de bedrijven economisch weerbaar maakt, die de boer het vertrouwen en de lust geeft uit eigen bodem te halen wat er in zit, en dat zal blijken heel wat te zijn.

De door de land- en tuinbouw sinds jaren gevraagde redelijke beloning voor zijn arbeid zal verwerkelijkt moeten worden. Alleen dan zal van de boerenstand verwacht kunnen worden, dat hij zijn krachten inspent om het Nederlandse volk voor de honger te vrijwaren. De opgelegde t e e l t b e p e r k i n g e n die de bedrijven belemmeren en schadelijk werken voor de voedselvoorziening dienen ten spoedigste te verdwijnen.

Wanneer ordening nodig is in de bedrijven, en dat is het zeker, zal de boer deze aanvaarden, wanneer deze ordening niet gaat ten koste van zijn bestaan. Waarom verzetten de boeren zich tegen b.v. de kalverteeltbeperking? Afgezien hiervan dat deze ordening niet heeft geleid en niet kon leiden tot het door de regering gestelde doel bracht zij voor de boer zelf, vermindering van inkomsten, dus een verslechtering van zijn positie, maar dat niet alleen. Zijn veestapel waaraan zoveel zorg en moeite en kosten besteed moeten worden om deze op peil te houden en te verbeteren, ging in kwaliteit achteruit omdat selectie bij gebrek aan jong vee niet mogelijk was. Elke ordening(?) die een dusdanig karakter draagt zal steeds op verzet bij het grootste deel der boeren stuiten. Wanneer door de regering geappelleerd wordt aan de voortreffelijke naam die de Nederlandse land- en tuinbouw in de wereld heeft, dan is dit niet voldoende. De regering zorge tevens dat de Nederlandse boer en tuinder in staat zijn te tonen dat zij deze naam ook ten volle waardig zijn. Dat is niet mogelijk met een innerlijk verzwakt bedrijf. De boerenstand die in een positie van chronische armoede gehouden wordt is niet in staat zijn vakkennis te demonstreren. Het toegerust zijn met een zo groot mogelijke theoretische en praktische kennis zal zonder resultaat blijven zolang zij niet in de praktijk kan worden gebracht. En dat is de boer niet mogelijk, hiervoor ontbreken hem te enenmale de middelen, veroorzaakt door een te slechte beloning van zijn arbeid enerzijds en de afvloeiing van de millioenen guldens die hij moet opbrengen als cijnsplichtige aan het bodemkapitaal anderzijds. Naast het economisch mobiel maken van het bodemproductie-apparaat, is het voor de land- en tuinbouwer nodig dat in het afzetgebied de nodige koopkracht bij de massakonsument aanwezig is. Een konsument die zijn behoeften niet kan bevredigen, en tot die konsumenten behoren ook een groot deel van de land- en tuinbouwers, oefent een remmende invloed uit op de bestaansmogelijkheid van de producent.

De „economische frontsoldaat”, de Ned. land- en tuinbouw, ziet

er nog weinig mobiel uit. Wij staan nog maar aan 't begin van de moeilijkheden die groter dreigen te worden dan wij ze ooit gekend hebben. Het zal tijd worden dat deze frontsoldaat kontakt zoekt met de werkers uit het industriële front om hun beider „posities” te verbeteren, waarin de regering tot nog toe in gebreke is gebleven.

Hebben wij in het voorgaande, zei het in 't kort en daardoor onvolledig, ofschoon er op gewezen dient te worden dat de toestand zeker niet te donker is gekleurd, weergegeven onder welke omstandigheden de boer zijn taak zal hebben te vervullen, dan zal de konklusie die wij aan het eind trokken, zeker niet te scherp zijn gesteld. In het licht der dreigende tijdsomstandigheden treden zulke onhoudbare toestanden scherp op de voorgrond. Dit wil echter niet zeggen dat de toestand in de agrarische bedrijven plotseling zo geworden is. Het is zelfs zo dat voor de beruchte crisisjaren, de boer in 't algemeen een zeer sober bestaan had, de crisisjaren hebben juist de weinige weerstand der boeren blootgelegd. Het door het bodemkapitaal bloedarm gehouden produktieapparaat had geen reserves om weerstand te bieden. In de bloeiperioden van het kapitalisme was het de boer en tuinder mogelijk aan zijn verplichtingen te voldoen. De cijns aan het bodemkapitaal kon worden betaald, en zolang dat gebeurde, was de boer en de tuinder vrij, en die vrijheid, al was het in wezen slechts een woord zonder inhoud, was zijn trots. Onder leiding van zijn technische organisaties liep hij gewillig in het gareel en verdiende ten volle de door de Min. aangehaalde „voortreffelijke naam in de wereld”. Niet alleen dat hij zijn werkkracht en die van zijn gezin gewillig gaf, zijn technisch kunnen zijn wetenschappelijke ontwikkeling hadden met recht een wereldnaam.

Produktie en kwaliteit werden tot een ongekeende hoogte gebracht. Door zijn koöperaties werd de industriële verwerking tot eindprodukt in eigen hand gebracht. Door koöperatieve boerenleenbanken werd een rentebesparing van f 6.000.000 per jaar verkregen. Dat werk werd verricht onder leiding van de technische organisaties, op zichzelf een prestatie om er respekt voor te hebben, maar... de bodempoliep streek lachend de winst op. De paarden die de haver verdienden kregen ze niet, en de leiding van de technische organisaties maakten van deze organisaties geen strijdorganisaties.

Wij hebben geen behoefte te insinueren, maar de woorden gesproken door de heer Louwes: „Wij zijn geen stromannen van de leden... — wij wensen slechts de regering bekend te maken met onze inzichten en de stemming onder de boeren,” spreken voor zichzelf. Een bestuur van welke organisatie ook, heeft de plicht de strijd aan te binden voor de belangen van de leden. De boeren zullen zich deze zaken dienen te realiseren en moeten zorgen, voormannen te kiezen die vechten voor hun belangen inplaats van de regering in te lichten over de stemming onder de boeren. Dit gebrek in de technische organisaties is dan ook de reden waarmee „Landbouw en Maatschappij” haar bestaansrecht motiveert. „Landbouw en Maatschappij”

wil niet zijn een politieke boerenpartij, maar wil de bestaande partijen noodzaken de strijd voor de boeren in haar geest, volgens haar program, te voeren. Wij zouden de omvang van een artikel te zeer overschrijden, als we het program van Landb. en Maatsch. enigszins volledig zouden weergeven. Het is toe te juichen dat deze organisatie de boeren tot strijd wil brengen voor hun belangen en rechten. Daarvoor is echter in de eerste plaats nodig dat de boer zijn vijanden kent maar... ook zijn vrienden. De grootkapitalistische concerns, trusten enz. worden door Landb. en Maarsch. terecht aangewezen als „poliepen” die de boer niet alleen konkurrentie aandoen (margarine-koncern) maar de boer geheel aan zich willen onderwerpen (Unilever, enz.). Dat is juist gezien, maar... waarom verzwijgt L. en M. de bloedzuigende werking van de bodempoliep! Ongeveer de helft van de Ned. boeren zijn pachters, de andere helft zogenaamd eigenaars. Maar de hypotheekaire schuld bedroeg in 1933 ongeveer 40 % van de waarde van de grond en de gebouwen. Welke bedragen is de boer en tuinder wel verplicht jaarlijks op te brengen in de vorm van pacht en hypotheekrente als cijns aan het bodemkapitaal? Daarentegen richt L. en M. wel haar aanvallen op de hoge(?) lonen van de stedelijke en industriële arbeiders en verscherpt daarmee een tegenstelling die voor beide partijen noodlottig moet worden. Het is een feit dat het uurloon der stedelijke en industriële werkers hoger is dan in de agrarische bedrijven. Dat is veelal in harde strijd door deze werkers veroverd. Doch ondanks dat hogere loon is de arbeider niet in staat de produkten van boer en tuinder in voldoende mate te kopen en hiervoor voldoende prijzen te betalen. De consumptie van vlees en natuurboter is in de laatste jaren sterk teruggelopen. Gevallen van ondervoeding doen zich overal voor. Tienduizenden kinderen moeten de voedzame melk ontberen en lijden aan chronische ondervoeding. Dat gebeurt niet uit liefhebberij maar uit gebrek aan koopkracht. Inplaats van tegenstellingen te scheppen of te verscherpen tussen de werkers van de stad en van het platteland, moeten de barrikaden tussen deze groepen tot de grond toe afgebroken en geslecht worden en alles moet in het werk worden gesteld om de samenwerking tussen stad en platteland te bewerken. Beide groepen vormen samen een geheel en op hen beiden parasiteert het kapitaal in zijn verschillende vormen. Elke leus, elke daad die verwijdering brengt tussen deze werkers dient de tegenpartij, het kapitaal. Samenwerkend voor hun beider belangen, vormen arbeiders en boeren een onoverwinnelijke macht, verdeeldheid brengt voor beiden de ondergang.

„Deze maatschappij,” zegt Ds. Schut, (die wij reeds eerder geciteerd hebben) in een vergadering van Landb. en Maatsch., „is geen volksgemeenschap... zij draagt wel eens de schijn en het gezicht van zulk een volksgemeenschap, telkens als zij het nodig heeft, maar dat is juist haar valsheid... Deze maatschappij is in wezen grootkapitalistisch. Het zijn de concerns, trusten en andere grootkapitalistische nationale en internationale machtsgroepen, die allereerst de room van de volksarbeid afscheppen uitsluitend voor zichzelf.”

Juist getekend en scherp gezegd, Ds. Schut, maar waarom dan, zouden wij willen vragen, wilt gij deze grootkapitalistische maatschappij met haar valse inhoud nog instand houden? Waarom roept gij de boeren op haar te verdedigen, en dat doet gij, hoor maar: „Uit Friesland, Drente en Limburg zijn wij toen (1918 H.) gekomen, grepen naar de wapens en hebben onze plicht gedaan en wij willen dat nog doen... Maar nu heeft men u weer nodig... Wat gij echter moet eisen voor nu en de toekomst — dat is een sociaal-ekonomische rechtsbasis voor uw eigen standorganisaties”.

Zoals men ziet wil Ds. Schut een maatschappij die hij veroordeeld heeft als grootkapitalistisch en vals, in stand houden en met de wapenen verdedigen, zoals in 1918, waartoe volgens de heer Schut de boeren bereid zijn, waarbij het Judasloon dan zou moeten bestaan uit een rechtspositie voor de boeren. Slecht werk voor een dominé, om voor god Mammon te pleiten, en daarbij de boeren op te roepen tot moord en doodslag op de arbeiders die een betere maatschappij willen ook voor de boeren, een wérkelijke volksgemeenschap.

Wij hebben wat veel eer en ruimte aan Ds. Schut gegeven, die in zijn rede ook aan de ondergang van de adel in Oost-Polen herinnert, om daarna te demonstreren welke geest huist bij sommige sprekers van Landb. en Maatsch. en welke voorlichting en richting zij trachten te geven aan de boeren bij hun strijd voor een betere maatschappij. Deze propaganda is gevaarlijk en niet het minst voor den boer. Het demagogisch karakter van dergelijke propaganda is de rooksluier waarachter de waarheid voor de boer verborgen blijft, tenzij... de Komm. Partij en al haar leden het verhaal van Ds. Schut over wat in Oost-Polen gebeurde, voortzet, en volledig aan de boeren duidelijk maakt. Dat de bevrijding van de werkende boeren in Oost-Polen het werk was en is van de onverbreekbaar verbonden eenheid van arbeiders en boeren van Sowjet-Rusland, dezelfde kracht die ook de onderdrukte Finse boeren en arbeiders zal helpen in de strijd voor hun bevrijding. De nauwe samenwerking van arbeiders en boeren van stad en platteland is de voorwaarde voor de verwerkelijking van de nieuwe maatschappij, waar boer en arbeider de volle vrucht van hun arbeid zullen genieten. Een volhardende strijd, steeds voorlichting en opheldering gevend, de valse laster en propaganda ontmaskerend, dat is de taak die gesteld kan en moet worden aan ieder die de rechten van de werkers wil verdedigen, die het kapitalisme, het bloeddorstig regiem wil vernietigen, aan ieder die streeft naar een socialistische maatschappij.

WAAROM GAAT HET IN DEZE OORLOG?

door

WILHELM PIECK

De grote kapitalistische mogendheden, die aan de huidige oorlog deelnemen, proberen met alle mogelijke agitatiemiddelen, hun imperialistische oorlogsdoel voor de werkende massa's te verbergen en een ander doel voor te wenden. Bij dit streven worden de Engelse en Franse groot-kapitalisten ijverig ondersteund door de sociaal-demokratische leiders van de Tweede Internationale. Zij helpen de grootkapitalistische machthebbers bij het uitvoeren van hun imperialistische roofplannen en zij zijn even bang als dezen voor het ogenblik, waarop de massa's zullen inzien, welk een afschuwelijke misdaad door deze oorlog aan hen is begaan, en waarop zij de revolutionaire consequenties daaruit zullen trekken.

Lenin heeft aan de massa's geleerd, dat er tweeërlei oorlogen zijn, „rechtvaardige en onrechtvaardige, vooruitstrevende en reaktionaire oorlogen, oorlogen, die dienen voor de versterking van de klasse-onderdrukking, en oorlogen, die de afschaffing ervan bevorderen”, waarbij we ervan moeten uitgaan, welke klasseinhoud de oorlog heeft, welke klasse de oorlog voert, welke politiek zijn uitdrukking vindt in de oorlog.”

Deze fundamentele onderscheidingen van Lenin werden in de „Geschiedenis van de Communistische Partij der Sowjet-Unie nog aldus verduidelijkt:

„dat er twee soorten oorlogen zijn:

a) de rechtvaardige oorlog, die geen veroverings-, maar een bevrijdingsoorlog is, die zich ten doel stelt hetzij de verdediging van het volk tegen een buitenlandse aanval en tegen pogingen om het te knechten, of de bevrijding van het volk van de slavernij van het kapitalisme, of tenslotte de bevrijding van de koloniën en de afhankelijke landen van de onderdrukking door de imperialisten, en

b) de onrechtvaardige oorlog, die een veroveringsoorlog is en de inbezitneming, de knechting van vreemde landen, van vreemde volken ten doel heeft.” (blz. 222).

De heersende klassen van de aan de oorlog direkt of indirect deelnemende landen en ook van de neutrale landen trachten natuurlijk het imperialistisch karakter van de oorlog te verbergen, de werkende massa's over de werkelijke oorzaken en de imperialistische doeleinden van de oorlog te misleiden en hen door een handige oorlogspropaganda te winnen voor ondersteuning van deze

oorlog. Er is een grondige studie van de oorlog en het verloop ervan nodig, het aantonen van zijn werkelijke oorzaken en doeleinden en het ontmaskeren van de misleidende manoeuvres, die door de heersende klassen ter verwarring van de massa's worden ondernomen, om hun imperialistische oorlogsplannen te vernietigen. De onoverbrugbare tegenstelling van de klassebelangen der werkende massa's en die van de bourgeoisie draagt er toe bij, de massa's over het ware karakter van de oorlog de ogen te openen. Bovendien is er sedert de laatste wereldoorlog nog een ander, voor de houding der werkende massa's tegenover de oorlog beslissend feit bijgekomen: dat is het bestaan van de Sowjet-Unie en haar socialistische vredespolitiek, die met de belangen der werkende massa's in de kapitalistische landen volkomen overeenkomt.

Waarom gaat het in de tegenwoordige Europese oorlog, die tussen het Engelse en Franse imperialisme enerzijds en het Duitse imperialisme anderzijds wordt gevoerd? Dit ziet men het duidelijkst, wanneer men waarneemt, hoe bot de regeringen van Engeland en Frankrijk alle pogingen afwijzen, de vrede te herstellen. De Chamberlain-regering heeft kategorisch verklaard, en de Daladier-regering is haar hierin gevolgd, dat zij de oorlog niet beëindigen, de vrede niet herstellen wil, maar dat zij besloten is, de oorlog tegen Duitsland voort te zetten tot aan de „vernietiging van het Hitlerisme”. Om de werkende massa's van Engeland en Frankrijk voor de steun aan deze oorlog te winnen, trachten de imperialistische regeringen der beide landen de schijn te wekken, alsof zij de oorlog voeren voor de democratie, voor de nationale vrijheid der kleine volken en voor de garantie van een duurzame, eerlijke vrede.

Hiermee willen zij de massa's misleiden over de imperialistische en reaktionaire plannen, voor welker verwezenlijking zij de oorlog verder doorzetten. En wederom, als in de oorlog van 1914/1918, doen de sociaal-demokratische leiders aan dit bedrog van de massa's mee en ondersteunen zij de oorlog voor het uitvoeren van de imperialistische en reaktionaire plannen van het Engelse imperialisme.

Het Engelse imperialisme is in zijn buitenlandse politiek altijd zeer kronkelige sluiptwegen gegaan, om zijn ware bedoelingen te verbergen en andere volken voor zijn machtsuitbreiding te doen bloeden. Deze politiek zet het ook met deze oorlog voort. Zijn doel is de onderwerping van het Duitse volk, de oprichting van een „konservatieve” regering in Duitsland, die het als haartaak beschouwt, de gendarme van het kapitalisme tegen de Sowjet-Unie te zijn.

Het Duitse volk moet door hongerblokkade en militair geweld op de knieën worden gebracht. Het moet een nog erger Versailles dan in 1918 worden opgelegd, een niet minder reaktionair regiem dan het tegenwoordige, en de weg naar bevrijding uit de ketenen van imperialisme en reactie moet het onmogelijk worden gemaakt. Duitsland moet in een aantal vazalstaten van het Engelse imperialisme worden verdeeld, waardoor dit zijn oorlogsplannen tegen de Sowjet-Unie hoopt

te verwezenlijken. De sociaal-demokratische leiders, ook de Duitse, ondersteunen deze oorlogsdoeleinden van het Engelse imperialisme door de gemeenste hetze tegen de Sowjet-Unie en tegen de communisten, zij roepen op, de oorlog tegen Duitsland te ondersteunen.

Het was het Engelse imperialisme, in het kader van zijn wereldbeheersende positie, vooral te doen om de oppermacht in Europa tegenover het Franse en Duitse imperialisme. Het ging nu eens met het ene, dan weer met het andere samen, speelde hen tegen elkaar uit, om geen van hen op het vasteland te machtig te laten worden. Door de wereldoorlog en het vredesverdrag van Versailles waren de krachten van het Duitse imperialisme verslagen. Het Engelse imperialisme wilde echter geen afstand doen van een tegenwicht tegen het Franse imperialisme. Maar nog veel belangrijker voor het Engelse imperialisme was een tegenwicht tegen de socialistische Sowjet-Unie. Het Engelse imperialisme probeerde dus, het Duitse imperialisme weer op de been te helpen. Toen het Duitse kapitalisme zich door de groei van de radikalisering der massa's in zijn groei en in zijn heerschappij bedreigd zag, kreeg het steun van het Engelse imperialisme bij de oprichting van zijn fascistische diktatuur, om de werkende massa's van Duitsland te verhinderen, zich van de heerschappij van het grote kapitaal te bevrijden.

De ondersteuning van het Duitse imperialisme was ten dele ook tegen het Franse imperialisme, vooral echter tegen de Sowjet-Unie gericht.

Toen Frankrijk en de Sowjet-Unie zich door een kollektief veiligheidsverdrag tegen agressie van het Duitse imperialisme trachten te beveiligen, kreeg het „Hitlerisme” als de machtsvorm van het Duitse imperialisme de sterkste ondersteuning van het Engelse imperialisme, deels door het dulden van militaire maatregelen, die een schending van het Versailler vredesverdrag betekenden, deels door openlijke steun aan zijn agressie-politiek. De feiten liggen nog vers in het geheugen, zodat een opsomming op deze plaats voldoende is: invoering van de algemene dienstplicht in Duitsland, zware bewapening, militaire bezetting van het Rijnland; verder de militaire interventie tegen het Spaanse volk en de militaire bezetting van Oostenrijk.

De imperialistische machthebbers van Engeland werden bij de uitvoering van hun plannen steeds openlijker door het Franse imperialisme ondersteund. De onderhandelingen van Chamberlain met Hitler in Berchtesgaden, de overeenkomst van München over de uitlevering van een deel van Tsjecho-Slowakije werden in volledige overeenstemming met de Franse regering uitgevoerd, die niet terugschrikte voor de smadelijke woordbreuk tegenover het met haar verbonden Tsjecho-Slowakije en voor het prijsgeven van het kollektieve veiligheidsverdrag met de Sowjet-Unie. Chamberlain trachtte deze ondersteuning van het Duitse imperialisme te rechtvaardigen door de huichelachtige bewering, dat hiermee de vrede was gewaarborgd voor een hele generatie.

Het Engelse imperialisme ondersteunde het Duitse imperialisme natuurlijk niet, om de vrede te waarborgen, maar om het in een oorlog tegen de Sowjet-Unie te drijven. De door de Nazi-leiders tegen de Sowjet-Unie gevoerde hetze en het door hen opgezette anti-kominternpakt met Japan, Italië en andere landen schenen deze berekening van Engeland gelijk te geven. Beide staten — zo hoopten de Engelse imperialisten — zouden door zulk een oorlog zo verzwakt worden, dat Engeland dan als de vredesdiktator de vruchten van zijn politiek zou oogsten en zijn machtspositie in Europa en de uitzuiging der Europese landen onbeperkt zou kunnen voortzetten.

Deze rekening van het Engelse imperialisme is echter niet opgegaan. De Sowjet-Unie was door haar socialistische ontwikkeling en de ontplooiing van haar militaire krachten tot zulk een grote mogendheid geworden, dat het Duitse imperialisme voor een militaire aanval op de Sowjet-Unie terugschrikte en het grote risico van een oorlog met deze macht niet op zich durfde nemen. Door het Engelse imperialisme wegens de eisen aan Polen voor de onmiddellijke beslissing over een oorlog tegen de Sowjet-Unie gesteld, zag het Duitse imperialisme zich genoodzaakt, een niet-aanvalspakt met de Sowjet-Unie te sluiten. Door dit pakt werd aan het drijven van het Engelse imperialisme naar een oorlog tussen Duitsland en de Sowjet-Unie een eind gemaakt.

Het sluiten van het niet-aanvalsverdrag en van het grens- en vriendschapsverdrag tussen de Sowjet-Unie en het Duitse rijk is een groots resultaat van de vredespolitiek van de Sowjet-Unie. Door dit verdrag is een historische wending in de internationale situatie veroorzaakt, hierdoor is het grote gevaar van een oorlog tussen de beide volken der twee machtigste staten van het Europese vasteland afgewend en het terrein van de oorlog verkleind. Dat het Engelse imperialisme woedend is over dit resultaat van de vredespolitiek van de Sowjet-Unie, is volmaakt begrijpelijk. Maar ook de leiders van de Tweede Internationale schreeuwen moord en brand en wedijveren met elkaar in hun hetze tegen de Sowjet-Unie. In schijnheilige „verontwaardiging” tegen de Sowjet-Unie trachten zij de werkende massa's af te leiden van de misdaad, die dit reaktionaire gezelschap van sociaal-demokratische leiders begaat, door op te roepen tot een oorlog tegen het Duitse volk en de oorlog tegen de Sowjet-Unie te propageren.

Het gaat het Engelse imperialisme bij zijn oorlogsplannen tegen de Sowjet-Unie niet alleen om de opperheerschappij in Europa, maar ook om een waarborg tegen de groeiende radikalisering van de werkende massa's in de kapitalistische landen, waardoor het gevaar van een revolutionaire omverwerping van de heerschappij van het imperialisme en van een overwinning van het socialisme steeds groter ziet worden. Het geweldige voorbeeld van het zegevierende socialisme in de Sowjet-Unie oefent een buitengewoon sterke invloed uit op het verlangen der werkende massa's in de kapitalistische landen naar het socialisme en vervult hen met steeds toenemende sympathie voor de Sowjet-Unie.

De werkende massa's in alle landen begrijpen steeds beter, dat er geen tegenstelling bestaat tussen de belangen van de werkers in de kapitalistische landen en in de Sowjet-Unie, dat de politiek van de Sowjet-Unie alleen ten bate van de werkende massa's is, dat een oorlog tegen de Sowjet-Unie tegen de belangen van de werkende massa's in alle landen is gericht en dat de vijanden van de Sowjet-Unie ook hun vijanden zijn. De internationale verbondenheid van de massa's met de Sowjet-Unie, met de ideeën van het socialisme zal in de loop van de oorlog steeds sterker worden. Als de kapitalisten over „landverraad” schreeuwen, omdat de massa's opkomen voor de Sowjet-Unie en haar vredespolitiek, als zij daarom de kommunisten vervolgen en in de gevangenis werpen, dan bevestigen zij hiermee slechts, dat zij de nationale staat slechts beschouwen als een aangelegenheid van de bourgeoisie en niet van de werkende massa's.

Het is angst voor de revolutionaire radikalisering der werkende massa's, het is de angst voor het socialisme, die de bourgeoisie in alle kapitalistische landen naar een steeds fellere terreur tegen de revolutionaire voorhoede der arbeidersklasse drijft. Uit deze angst komt ook voort de hetze tegen de Sowjet-Unie en de wil, het land van het socialisme door een oorlog te verwoesten. Bij deze reaktionaire aanslagen op de arbeidersklasse der gehele wereld en op de Sowjet-Unie staan de sociaal-demokratische leiders aan de kant van de bourgeoisie. Zij spuwen vuur tegen de Sowjet-Unie en de kommunisten. Zij willen geen socialisme, zij willen geen bevrijding der massa's van het juk van het kapitalisme, zij willen het behoud hiervan en zijn de beschermers ervan tegen de strijdende arbeidersmassa's. Daarom willen zij de vereniging van de arbeidersklasse, van de werkende massa's tegen het grootkapitaal, tegen de imperialistische oorlogsmisdadigers verhinderen. Daarom willen zij de oorlog tegen de Sowjet-Unie.

Chamberlain en Daladier trachten hun oorlogsmisdaden te verzwakken door de huichelachtige verklaring, dat hun oorlog zich niet tegen het Duitse volk richt, maar alleen tegen het „Hitlerisme”. In werkelijkheid echter trachten zij het Duitse volk uit te hongeren en de oorlog tot vrouwen en kinderen, zieken en oude mensen uit te breiden. Hun verklaringen staan ook in scherpe tegenstelling tot de chauvinistische hetze, die in de pers van de Franse en Engelse oorlogsmisdadigers tegen het Duitse volk wordt gevoerd. Het Duitse volk wordt beschimpt als een roofdiervolk, als een massa met veroverings- en roofdierinstinkten. Openlijk wordt de vernietiging van Duitsland geëist, het moet voor generaties machteloos worden gemaakt en onderworpen aan een grondige „matigheidskuur” door de overwinnaars. Door deze woeste ophitsing moeten de werkende massa's in Frankrijk en Engeland tegen het Duitse volk worden opgezweept, opdat zij hun leven op het spel zullen zetten voor de imperialistische oorlogsdoel-einden der grootkapitalistische machthebbers.

Het Duitse imperialisme heeft met zijn oorlogszuchtige

agressie, waarin het tot dusverre door het Engelse imperialisme ondersteund werd, de naburige volken, vooral het Franse volk, met angst en schrik vervuld en hun diepe haat opgewekt. De Engelse en Franse imperialisten trachten deze stemming der volksmassa's voor de oorlog tegen het Duitse volk te gebruiken. Het Duitse volk wil echter de vrede.

De werkende massa's van Duitsland hebben geen begeerten naar wereldheerschappij, willen geen andere volken onderdrukken, maar met hen in vrede en vriendschap leven. Voor hen geldt alleen wat hun in Duitsland meer dan 6½ jaar gekerkerde leider Ernst Thaelmann herhaaldelijk en speciaal zeven jaar geleden, op 31 October 1932, op een massameeting in Parijs voor de Franse volksmassa's verklaarde:

„Wij kommunisten zeggen tot u, Franse arbeiders en werkende volksmassa's: uw lotgenoot in Duitsland, de Duitse arbeider en boer, is niet uw vijand, maar uw natuurlijke bondgenoot! Evenzo zeggen wij tot de Duitse werkers, dat de Franse werker nooit hun vijand, maar hun klassegenoot en kameraad is!

Niets, niets verbindt ons, de vertegenwoordigers der arbeidersklasse van Duitsland, met de Duitse bourgeoisie, met de Duitse kapitalisten. De Duitse kapitalisten onderdrukken ons. Zij ontnemen de massa's wat ze hun ontnemen kunnen. Zij wenden de ondragelijkste methoden van brutale diktatuur tegen de massa's aan. Zij proberen het volk de laatste politieke rechten, ieder spoor van vrijheid, iedere nog zo geringe sociale verovering af te nemen. De Duitse kapitalisten zijn onze doodsvijanden!

Alles verbindt ons, de vertegenwoordigers van de arbeidersklasse van Duitsland, met u, de arbeiders, de werkers, de uitgebuite massa's van het Franse volk... Het solidaire verbond, dat wij als kommunisten met onze internationale aktie tegen imperialistische oorlog en Versailler vrede vaster dan ooit hebben gesmeed, betekent voor u, Franse kameraden, tegelijk een grote historische verantwoordelijkheid. Wanneer de Duitse arbeidersklasse als overwinnaar uit de klassenstrijd zal komen, dan zal het Franse imperialisme tegenover een Duitse arbeiders- en boerenrepubliek een bloedige imperialistische interventie willen beginnen. Dan is het uw taak, zulke interventieplannen van onze gemeenschappelijke vijanden onmogelijk te maken.”

De werkende massa's van Duitsland hebben niets gemeen met de veroveringsplannen en koloniale aanspraken van het Duits monopolie-kapitalisme, maar staan als onverzoenlijke vijanden tegenover de heerschappij van deze kleine groep rijke industrie- en bankkapitalisten als Krupp, Stinnes, Kirdorf, Voegler, Flick, Siemens, Schroeder c.s. Deze kringen zijn het, die

belang hebben bij de verovering van vreemde landen en de onderwerping van vreemde volken, om daardoor onmetelijke rijkdommen te vergaren. Zij zijn de enigen, die profiteren van de oorlogs-ekonomie in Duitsland, waardoor zware kanonnen voor de oorlog worden geproduceerd, maar het volk de belangrijkste levensmiddelen moet ontberen. Zij zijn het, die meedogenloos de boerenbedrijven, het handwerk en de kleinhandel in de steden te gronde richten. Zij zijn de ware heren van Duitsland.

De katastrofale ekonomische politiek van het Duitse monopoliekapitalisme roept bij de werkende massa's een toenemende verontwaardiging op, die zich steeds meer tegen het kapitalistische stelsel, tegen de heerschappij van het grootkapitaal richt. Deze anti-kapitalistische stemmingen dringen zelfs diep door in de rijen der nationaal-socialisten. Om de massa's hiervan af te leiden, trachten de nazileiders hun wijs te maken, dat de z.g. volksgemeenschap, het z.g. Arbeidsfront, de Winterhulp, de „Kracht door Vreugde"-organisatie in Duitsland, „socialisme" zijn en dat het „socialisme" het doel is van hun oorlog. Maar er kan geen socialisme zijn, waar het grootkapitaal heerst, waar de werkende massa's onderdrukt en uitgebuit worden.

Wat socialisme is, dat laat de Sowjet-Unie aan de werkende massa's zien, waar de staatsmacht en de produktiemiddelen in handen van de werkers zijn, waar de klassen der kapitalisten en grootgrondbezitters gelijkwideerd is en de massa's door hun organen beslissen over de produktie en de politiek van de staat. In de voortdurende stijging van het levenspeil en de kultuur der werkende massa's, in de verwezenlijking van de socialistische democratie, de nationale vrijheid en het broederlijk verbond der vele nationaliteiten van het grote Sowjetvolk, in de konsekwente vredespolitiek der Sowjetregering toont zich het socialisme in de Sowjet-Unie.

De onoverbrugbare tegenstelling tussen de belangen der kapitalisten en die der werkende massa's komt in de oorlog nog scherper naar voren. Terwijl de grootkapitalisten enorme winsten en rijkdommen door de oorlog opstrijken, moeten de werkende massa's met steeds minder genoeg nemen en bovendien hun leven offeren. Ook neemt hun politieke onderdrukking steeds scherpere vormen aan. Het is een eis van zelfbehoud voor het werkende volk, dat het de strijd opneemt tegen deze uitbuiting en knechting, voor een behoorlijke levensmiddelenverzorging en voor politieke rechten. De werkende massa's van Duitsland zullen samen met de door het Duitse imperialisme onderdrukte Oostenrijkse, Tsjechische en Poolse volken strijden voor hun bevrijding van het Duitse juk en voor hun volle nationale zelfbeschikingsrecht.

De oorlog tussen Engeland, Frankrijk en Duitsland is een imperialistische oorlog, die door de kapitalisten van deze landen wordt gevoerd om de herverdeling der wereld, een oorlog, die door de werkende massa's niet ondersteund, maar ten scherpste bestreden moet worden. De sociaal-demokratische leiders der IIe Internationale, die de massa's oproepen, mee te strijden aan de kant van het Engelse en Franse

imperialisme, handelen hiermee tegen de voornaamste levensbelangen der werkende massa's. Met het pact, dat de Sowjet-Unie met Duitsland sloot, werd aan de werkende massa's de grootste dienst bewezen, omdat hierdoor de oorlog tussen de beide staten en de uitbreiding van de imperialistische oorlog tot een algemene wereldoorlog verhinderd werd. Het pact dient niet, zoals de sociaal-demokratische leiders in hun hetze tegen de Sowjet-Unie en tegen de kommunisten beweren, om de agressie en de oorlog van het Duitse imperialisme te ondersteunen, maar het ondersteunt de wil van de werkende massa's tot vrede.

Tegenover het misdadige plan van het Engelse en Franse imperialisme, om door de oorlog het Duitse volk te verslaan, het een nog erger Versailles dan van 1918 op te leggen en het in een oorlog tegen de Sowjet-Unie te drijven, staat voor de werkende massa's der gehele wereld, vooral voor de Engelse en Franse arbeidersklasse de taak, het uitvoeren van deze misdaad onmogelijk te maken en de Engelse en Franse regering te dwingen, de oorlog tegen Duitsland te beëindigen.

Tegenover de imperialistische oorlog moet de internationale solidariteit der werkende massa's worden gesteld. Alleen zo kan aan deze misdaad een eind worden gemaakt.

De werkende massa's moeten in deze oorlog duidelijk hun vijanden en hun vrienden herkennen. Aan hun kant staat als vriend het machtige land van het socialisme, de Sowjet-Unie. Wie de Sowjet-Unie aanvalt, wie tegen dit land en zijn roemrijke regering ophitst, die is geen vriend van de werkende massa's van alle landen, maar hun vijand, die helpt de imperialistische oorlogsmisdadigers. In elk land zijn het de kommunisten, die moedig strijden tegen de imperialistische oorlogsmisdadigers, voor herstel van de vrede, voor verbetering van de levensomstandigheden en uitbreiding der politieke rechten van de werkende massa's en voor het socialisme.

De vijanden der werkende massa's zijn de imperialisten, de grootkapitalisten en grootgrondbezitters, de reactie in elke gedaante, het zijn de met de reactie verbonden socialistische leiders en trotskistische bandieten, die tegen de Sowjet-Unie en tegen de kommunisten ophitsen en strijden. De werkende massa's staan voor de duidelijke beslissing: voor of tegen de imperialistische oorlogsmisdadigers, voor of tegen hun sociaal-demokratische en trotskistische handlangers, voor of tegen de Sowjet-Unie, voor of tegen het socialisme.

CHARLES DARWIN EN ZIJN BOEK „HET ONTSTAAN DER SOORTEN”

door

S. J. RUTGERS

Het feit, dat het 80 jaar geleden is, dat Darwin zijn beroemde werk „Het Ontstaan der Soorten” publiceerde is in de pers van de Sowjet-Unie uitvoerig herdacht. Geen wonder, want het land van de socialistische opbouw is tevens het land, waar de grote ontdekkingen van het verleden tot uitgangspunt dienen voor nieuwe ontdekkingen en voor een verdere wetenschappelijke en praktische ontwikkeling in nieuwe banen. Namen als Timiriazew, Pawlow, Mitsjoerin en Lisenko spreken in dezen een duidelijke taal.

Wij menen dan ook goed te doen, de lezers van „Politiek en Cultuur” met enige beschouwingen uit de Sowjetpers naar aanleiding van de herdenking van het werk van Darwin bekend te maken, zoals deze in dagbladen als „Prawda” en „Iswestia”, maar ook in tijdschriften als „De Sowjet-wetenschap” en „Onder de Vaan van het Marxisme” zijn verschenen.

„De „Prawda” herinnert allereerst aan het oordeel van Marx en Engels over het Darwinisme:

Op 24 November 1859 verscheen de eerste uitgave van het geniale werk van Charles Darwin in Londen „Het Ontstaan der Soorten door middel van de natuurlijke selectie, of het overleven van de best aangepaste soorten in de strijd om het bestaan”. De eerste uitgave was in één dag uitverkocht. 1859 staat in de cultuurgeschiedenis bekend als een jaar van buitengewone betekenis — in Juni van hetzelfde jaar zag het geniale werk van Karl Marx het licht, n.l. „Tot Critiek van de Politieke Economie”.

De grote Russische natuuronderzoeker K. A. Timiriazew analyseert in zijn opstel: „Ch. Darwin en K. Marx” dit historisch samenvallen en de geestelijke revolutie, die door de bovenaangehaalde boeken werd teweeggebracht en schreef: „Waarin ligt de algemene overeenstemmende lijn van deze twee revoluties, die beide in het jaar 1859 vallen? In de eerste plaats daarin, dat alle verschijnselen, zowel die welke betrekking hebben op de gehele organische wereld als die welke het sociale leven van de mens betreffen, hetgeen de theologie en de metafysika tot hun uitsluitend terrein rekenden, aan hun bemoeienis onttrokken werden en voor al deze verschijnselen een verklaring werd gevonden in materiële voorwaarden, die met de nauwgezetheid van natuurwetenschappen kunnen worden vastgesteld.”

Fr. Engels, sprekende bij het graf van Karl Marx op 17 Maart 1883 zeide: „Zoals Darwin de wet van de ontwikkeling van de organische wereld ontdekte, zo ontdekte Marx de wet van de ontwikkeling van

de menselijke historie." Daardoor is de zeer grote belangstelling van de grondleggers van het Marxisme voor het werk van Darwin begrijpelijk en de grote waardering, die de leer van Darwin ondervond van Marx, Engels, Lenin en Stalin.

Reeds twee weken na het verschijnen van „Het ontstaan der Soorten" ontving Marx een brief van Engels, waarin deze schrijft: „In het algemeen is Darwin, die ik op het ogenblik lees, uitstekend. Op dit gebied was de godsdienst nog niet vernietigd, maar nu is dat gebeurd. Bovendien was er tot nu toe nog niet zo'n schitterende poging gedaan om de historische ontwikkeling in de natuur te bewijzen en dan nog met zoveel succes." Op 19 Dec. 1860 schrijft Marx aan Engels, dat hij het boek van Darwin gelezen heeft en dat „al is het op een wat grove wijze, zoals men dat van een Engelsman verwachten kan, dit boek een natuurlijke, historische grondslag voor onze inzichten geeft."

Door de theorieën van Darwin werden de wegen en de wetten aangewezen, waarlangs de ontwikkeling van het levend organisme gaat; wetten werden gevonden, volgens welke het leven, dat op de aarde is ontstaan, de lange weg van zijn historische ontwikkeling heeft afgelegd, die geleid heeft tot de vormen van de tegenwoordige dieren- en plantenwereld. De leer van Darwin heeft de grondslagen van de godsdienstige inzichten over het ontstaan van de mens ondermijnd.

Tot Darwin's tijd bekeek de biologie haar objecten slechts in de ruimte. Darwin was de eerste, die de historische methode in de biologie toepaste, waardoor hij het gehele beeld van de organische wereld in een nieuw daglicht stelde. Hij stelde vast, dat alle tegenwoordig levende soorten van dieren en planten niet onveranderlijk zijn en dat de gehele tegenwoordige organische wereld, planten zowel als dieren en dus ook de mens, het product zijn van een ontwikkelingsproces, dat millioenen jaren geduurd heeft.

Darwin bepaalde duidelijk en streng materialistisch de factoren, die de gehele planten- en dierenwereld veranderen, waarbij hij de voornaamste betekenis toekende aan de natuurlijke selectie (uitkiezing) en aan de strijd om het bestaan. De natuurlijke selectie is de drijvende factor in de evolutie, die volgens Darwin door de strijd om het bestaan het materiaal vormt voor het ontstaan van soorten op de grondslag van vermenigvuldiging, veranderlijkheid en erfelijkheid van de organismen.

Darwin bracht een verpletterende slag toe aan de idealistische zienswijze in de biologie. In tegenstelling tot Lamarck die uitgaat van een, aan alle organismen eigen vermogen om zich zelf te volmaken en hun organen doelmatig te veranderen, beweert Darwin, dat er in de natuur geen absolute doelmatigheid en volmaaktheid bestaat, maar een natuurlijke selectie, die de organismen alleen aanpast en volmaakt met betrekking tot hun natuurlijk milieu.

Ook de „Iswestia" wijst op de grote omwenteling, die door Darwin in de wetenschap en het kerkelijke geloof werd gebracht:

De naam van Darwin werd tot symbool van de vooruitgang, van de strijd tegen de onwetendheid en de mystiek. Darwin loste op

geniale wijze het probleem van de onderlinge verhouding van theorie en praktijk in de biologie op en voerde in die wetenschap de elementen der historische ontwikkeling in. Hij treedt op als de grondlegger van de eigenlijke natuurwetenschap, als de vader van de evolutieleer, zoals wij die heden ten dage kennen.

De verschijning van het boek van Darwin gaf de stoot tot de volmaking der techniek in de landbouw van Engeland zelf en tot een vergrote activiteit der onderzoekers van de flora en fauna in de overzeese gewesten.

Het boek van Darwin, dat duizenden feiten en voorbeelden bevat, van mogelijke volmaking van de fauna en flora van Engeland en andere landen, steunt voor het grootste gedeelte op waarnemingen op landbouwkundig gebied en op selectieproeven en bewijst, hoe nauw de wetenschap verbonden is met de belangen en problemen van het dagelijks leven.

Zowel de „Prawda” als de „Iswestia” wijzen dan op het werk van de Sowjet-Russische geleerde Pawlow, die zich geheel op de grondslag van het Darwinisme stelde.

De „Iswestia” wijst in dit verband op de beslissende betekenis van de selectie voor de ontwikkeling van gevoel en verstand bij dier en mens:

Darwin verklaart met grote duidelijkheid het verschijnsel der doelmatigheid in het gedrag der dieren, zoals later door J. P. Pawlow bevestigd werd door de ontdekking van de wet betreffende de volmaking van verworven of door indrukken van buiten bepaalde, z.g. voorwaardelijke, reflexen, die eveneens ontwikkeld worden door de strijd om het bestaan.

Sprekende over vogels zegt Darwin.

„Het is duidelijk, dat deze felle strijd, welke vooral hevig woedt ten tijde van de vogeltrek, slechts die individuen in leven laat, die het best aangepast zijn aan omgeving en omstandigheden, die het sterkst zijn, niet slechts wat hun uiterlijke eigenschappen (soort) betreft, doch ook wat betreft hun innerlijke hoedanigheden: functioneren van het hart, van de longen, de ontwikkeling van het zenuwstelsel en de zintuigen en de kracht der instincten.”

En de „Iswestia” merkt op:

Ofschoon de instincten, evenals de andere functies stabiel schijnen in een bepaald tijdvak en onder bepaalde omstandigheden, zijn beide veranderlijk. Evenals de uiterlijke verschijning (lichaamsvormen) worden ook de gewoonten der dieren in vele opzichten beïnvloed door het ingrijpen der mensen, door techniek, door kunstmatige selectie en dressuur. Ook bij het ontstaan van nieuwe instincten der dieren speelt de natuurlijke en kunstmatige selectie een beslissende rol, in overeenstemming met de wetenschappelijke leer van Darwin.

Hetzelfde is in belangrijke mate het geval met de functionele eigenschappen van planten, welke reeds lang door de mens gecultiveerd zijn, doch die verbluffende veranderingen te zien geven, zelfs gedurende de levensperiode van een enkele natuurvorser. Nodig is slechts

op Darwinistische wijze deze veranderingen nauwkeurig waar te nemen, de kunst van het experimenteren te verstaan.

Eerst door het aannemen van Darwin's leer werd het mogelijk, de gegevens, verkregen bij de ervaringen in de dierenwereld, ook op de mens toe te passen. Zo ontstond de physiologie van het zenuwstelsel, werden de door Pawlow ontdekte wetten omtrent de spijsvertering en de werkzaamheid van het hogere zenuwstelsel bevestigd en werden nog vele andere uiterst belangrijke ontdekkingen gedaan.

Zowel de „Iswestia” als de „Prawda” houden zich bezig met de bestrijders van het Darwinisme, maar over deze strijd tussen een deel der burgerlijke wetenschap in haar vervalperiode en de aanhangers van het Darwinisme, waarvan de Sowjet-geleerden meer en meer het vaandel moeten overnemen, vinden we uit den aard der zaak meer uitvoerige beschouwingen in het tijdschrift van het Comité voor Hoger Onderwijs: „De Sowjet-wetenschap”.

Wij kunnen deze beschouwingen hier niet op de voet volgen, maar willen trachten enige hoofdpunten uit de strijd tussen Darwinisme en anti-Darwinisme naar voren te brengen. Dat aan deze strijdpunten die zich meer en meer toespitsen, de klassenstandpunten der burgerlijke en der proletarische wereld niet vreemd zijn, zullen de lezers van „Politiek en Cultuur” wel inzien. Stabilisatie ook in de natuur, tegenover ontwikkeling en revolutie, is de hoofdinzet van deze wetenschappelijke strijd der anti-Darwinisten tegen de aanhangers en bevoorwaarden van het Darwinisme.

Een van de oudste bedenkingen tegen het Darwinisme was wel dat, als er dan al veranderingen in de natuur plaats vonden, deze volgens de ter beschikking staande waarnemingen veel te gering en veel te langzaam zouden zijn om de ontwikkeling van het gehele organische leven te verklaren, ook al mocht deze periode op miljoenen jaren worden gesteld.

Hier bracht de ontdekking van de mutaties, dit zijn plotseling optredende veranderingen in de nakomelingen van bepaalde planten en dieren, door onze landgenoot Prof. Hugo de Vries, een nieuw element, dat door voor- en tegenstanders van het Darwinisme elk op hun wijze werd gebruikt. De tegenstanders wezen erop, dat deze veranderingen geenszins door het milieu werden „veroorzaakt”. Immers uit duizenden zaden onder gelijke omstandigheden ontwikkelden zich enkele planten met nieuwe eigenschappen. En deze gingen dan nog in den regel snel te gronde, ook al waren sommige „blijvend”. Men had hier volgens de anti-Darwinisten te doen met een innerlijke scheppingsdrang, of met een toeval, dat zonder betekenis was voor de ontwikkeling der soorten. Voor de Darwinisten betekenden deze sprongsgewijze variaties, voor zover zij zich door selectie en aanpassing verder konden handhaven en ontwikkelen, een belangrijke bijdrage tot hun leer.

Een tweede beslissende ontdekking was die, omtrent wetmatigheid in de erfelijkheid, waarvan proefondervindelijk werd vastgesteld, dat

deze samenhangt met de aanwezigheid van „chromosomen” en „genen” in de voortplantingscellen van plant en dier. De wetenschap der „genetica” (erfelijkheidsleer) ontwikkelde zich en in de handen van burgerlijke geleerden werd deze gebruikt als een wapen tegen het Darwinisme. Indien de erfelijke eigenschappen van te voren zijn vastgesteld in de geslachtscellen, zo redeneerde men, dan zijn weliswaar nieuwe combinaties mogelijk in de individuen, die uit twee geslachtscellen ontstaan, maar geen nieuwe eigenschappen en dus ook geen overgangen van de ene soort in een andere. Weliswaar werden er gevallen bekend, waarbij zelfs het aantal chromosomen zich wijzigde en bleken deze beïnvloedbaar door bestralingen en chemische inwerking, maar onder invloed van de wetten van Mendel, die wiskundige regels voor de kruising van eigenschappen opstelde, meende de, in toenemende mate reactionair wordende, burgerlijke wetenschap toch het pleit te hebben gewonnen.

Tegenover het Darwinisme ontwikkelde zich nu een gehele reeks van stelsels, als de Creationisten de Auto-Genetici, de Neo-Lamarckisten, enz., die allen op hun wijze het Darwinisme bestreden en „vernietigden”.

Vooral was deze strijd gericht tegen de voornaamste grondslag van het Darwinisme, n.l. de natuurlijke selectie, als het drijvende beginsel in de ontwikkeling der natuur van het lagere tot het hogere, in een voortdurende aanpassing en strijd om het bestaan. De strijd om het bestaan wilde men nog wel erkennen (en deze dan toepassen tot verdediging van de uitbuiting in de klassen-maatschappij, maar dit was dan een strijd van vernietiging en overleving van de sterksten, maar niet van vooruitgang tot hogere vormen.

Voor zover niet sommige geleerden teruggingen tot het aannemen van een algehele onveranderlijkheid der soorten, zoals deze volgens de bijbel waren geschapen (hetgeen door Linnaeus werd geleerd), zag het beeld der Auto-Genetici en der Neo-Lamarckisten er ongeveer zo uit, dat in de levende materie een ingeschapen drang naar volmaking aanwezig zou zijn, die echter door de omgeving, het milieu, in bedwang, in een soort evenwicht wordt gehouden. Het milieu werkt aldus rechtstreeks op de eigenschappen van de levende planten en dieren in en veranderingen van dit milieu kunnen zo, in verband met de innerlijke drang naar doelmatige aanpassing, wijzigingen in het individu te voorschijn roepen. Er is zodoende een beperkte ontwikkeling en aanpassing binnen het raam der soorten, of der groepen mogelijk en deze heeft zijn oorsprong in het streven naar doelmatigheid van de levende substantie.

Het spreekt vanzelf, dat op dit beeld tal van variaties mogelijk zijn, die tot even zovele „stelsels” aanleiding geven. Maar het is duidelijk, dat er enerzijds een idealistische opvatting van een ingeschapen (goddelijke) doelmatigheid aan ten grondslag ligt en anderzijds een grove materialistische opvatting voor wat betreft de inwerking van het milieu.

Hoe zien nu daar tegenover de opvattingen van de hedendaagse

Darwinisten er uit? Voor hen bestaat er volstrekt geen tegenstelling tussen evolutie en erfelijkheid. Voor zover er stabiliteit is in de levende natuur, is dit steeds een betrekkelijke, een tijdelijke stabiliteit. Alles in de natuur is in beweging en verandering en dit geldt ook en vooral in de levende natuur. Deze veranderingen zijn niet op zichzelf doelmatig in de zin van aanpassing en een ontwikkeling van lagere tot hogere vormen, maar zij worden dit door de werking der selectie, die het grondbeginsel van het Darwinisme vormt. En deze selectie mag wederom niet mechanisch worden opgevat als alleen maar een vernietiging van hetgeen minder doelmatig is in de strijd om het bestaan. De selectie is het resultaat van de wederzijdse beïnvloeding van de aan veranderingen onderhevige vormen of eigenschappen en het milieu, d.w.z. het geheel van de omringende factoren van natuur, klimaat, andere levende organismen, organiserende en maatschappelijke factoren. De „aanpassing” geschiedt daarbij zowel door vernietiging (regressie), als door bevordering (progressie) of beïnvloeding van nieuwe vormen en eigenschappen. Ja, de regressie en progressie gaan veelal juist samen, zij vormen een eenheid. Als voorbeeld kan gelden, dat de vervorming van de tenen van een paardehoef, die een snellere voortbeweging over droge harde grond mogelijk maakt, gepaard gaat met het verlies van andere tenen, die nog slechts rudimentair (verschrompeld en onbruikbaar) aanwezig zijn. De selectie is dus niet absoluut, maar richtinggevend en leidt door de aanpassing aan steeds nieuwe omstandigheden tot een vermeerdering en verscheidenheid van vormen en eigenschappen, dus tot een ontwikkeling van het lagere tot het hogere.

Het doet er daarbij niet toe, dat de veranderingen zelf in de levende natuur toevallige veranderingen zijn, d.w.z. veranderingen, die geen directie samenhang hebben met dit ontwikkelingsproces (hoewel iedere verandering zelf wederom zijn eigen wetmatigheid heeft en het toeval dus ook slechts relatief is). We zagen het bij de mutaties, dat talrijke verschillende mutaties onder praktisch gelijke verhoudingen ontstaan en dat hiervan verreweg de meeste weder verloren gaan. Dit werd tegen Darwin aangevoerd, maar ten onrechte. Juist dit grote aantal van „toevallige” veranderingen is de basis, waarop de selectie tot de doelmatigheid voert.

Hier hebben we een duidelijk voorbeeld van de in de natuur heersende eenheid van toevalligheid en noodzakelijkheid. Het toeval voert door de selectie tot de doelmatigheid. Daarbij kunnen de toevallige veranderingen zowel ondoelmatig, als onverschillig, als doelmatig zijn. Maar ook de doelmatigheid zelf is een zeer relatief begrip. Zo beschermt de harde schaal van krabben deze dieren tegen aanvallen van andere kleine dieren. Maar een aantal grote vissen eten de krab met schaal en al en waar deze overheersen, helpt de bescherming al heel weinig en vormt de geringere bewegelijkheid als gevolg van de schaal zelfs een nadeel. De waarde van de bescherming is dus zelf weer veranderlijk met de plaats en de tijd en kan zelfs van doelmatig, ondoelmatig worden. Maar ook het omgekeerde kan plaats hebben en heeft plaats, n.l., dat eigenschappen, die vroeger een onver-

schillig of toevallig karakter hadden, elders of later een zeer doelmatige eigenschap blijken te zijn. Zo bijv. bij de overgang van het leven in het water naar het leven op het droge, hetgeen een revolutie in alle verhoudingen betekende. Hier kon voor de vorming van nieuwe organen worden uitgegaan van reeds aanwezige, tot dan toe meer toevallige organen. Zo ontwikkelde zich de in sommige waterplanten aanwezige draadachtige structuur tot de capillaire plantenvezels, die het water en de voedingsstoffen uit de bodem aan de bladeren van op het land groeiende planten toevoeren: zij werden dus tot uiterst belangrijke organen van de landplanten.

De ontdekking van de mutaties was ook daarom van grote betekenis, omdat we hier te doen hebben met sprongsgewijze veranderingen in de natuur, waarbij een bepaalde plant of diersoort zich in een crisisperiode bevindt en daarbij een accumulatie (opeenhoping) van gelijktijdige veranderingen van eigenschappen optreedt. Men is erin geslaagd, deze „crisistoestand” door bijzondere bestralingen en chemische inwerkingen kunstmatig te voorschijn te roepen. Een praktisch voorbeeld dus van de eenheid van geleidelijke (evolutionaire) en sprongsgewijze (revolutionaire) veranderingen.

Ook de wetmatigheid van de erfelijkheid, die daarop berust, dat bepaalde eigenschappen afhangen van de onderdelen (genen) van de chromosomen (draadvormige organen in de geslachtscellen) is allermint in tegenspraak met de veranderlijkheid der soorten. Allereerst treden er ongetwijfeld ook veranderingen in deze microscopisch kleine deeltjes der chromosomen op, die echter door hun kleinheid uiterst moeilijk te bestuderen zijn. Daarbij hangen de eigenschappen niet van één bepaald „geen” af, maar van een aantal in onderlinge verhouding op elkaar inwerkende „genen”, terwijl ook het, de „chromosomen” omringende, protoplasma een belangrijke invloed op de vormgeving der individuen uitoefent. Dit gehele systeem is wel, evenals de overige natuur in een betrekkelijk evenwicht (betrekkelijke stabiliteit), maar het vormt toch, evenals alles in de natuur een veranderlijk proces, waardoor ook de erfelijkheidseigenschappen veranderlijk zijn. Trouwens, onderzoeken hebben reeds aangetoond, dat zelfs het aantal der chromosomen bepaalde veranderingen kan ondergaan.

Er bestaat dus geenszins een tegenstelling tussen evolutie en erfelijkheid, maar ook hier een eenheid, zoals er in de gehele veelzijdigheid van de natuur een eenheid bestaat, een eenheid juist in de veelzijdigheid.

Uit de gekozen formuleringen zal het de lezer reeds duidelijk zijn, dat de onderzoeken omtrent het Darwinisme in de Sowjet-Unie uitgaan van en bevrucht worden door de dialectisch-materialistische methode. Zij worden verder beheerst door de eenheid van theorie en praktijk, waarbij juist de praktijk het criterium voor de waarheid moet zijn.

Daarmede betreden we dan het vruchtbare veld van de praktische resultaten, die met het scheppen van nieuwe variaties en soorten in de landbouw zijn verkregen — de resultaten in de veeteelt en de

wetenschappelijke experimentele resultaten in de laboratoria van de Sowjet-Unie. Hierover is in onze pers reeds voldoende geschreven en het is niet mogelijk, hier op dit uitgebreide gebied van praktische resultaten, nader in te gaan. De landbouwtentoonstelling van Moskou van 1939/40 vormt wel het meest sprekende en overtuigende argument.

Hier doen zich geweldige praktische perspectieven voor, maar niet alleen op het gebied van landbouw en veeteelt. Het Darwinistische beginsel van de selectie en de aanpassing kan, indien juist opgevat, in nog bredere omvang op de natuur worden toegepast, om daarmee de gehele natuur door de mens te beïnvloeden.

Zo kan men bijv. schadelijk gedierte door voor de mens nuttige dieren doen verdelgen en vervangen, weidegronden door verdringing van betere grassoorten verbeteren, woestijnen in bossen en cultuurgronden herscheppen, rivieren beteugelen en ze dwingen voor de mens te arbeiden. De natuur kan door en voor de mens ten goede worden gewijzigd, indien de inwerking geschiedt op de grondslag van de juiste wetten, zoals die door Darwin zijn ontdekt en in de jonge wetenschap van de Sowjet-Unie verder worden ontwikkeld. Alles komt erop aan, de natuur op de juiste wijze te veranderen en niet, zoals maar al te veel in de kapitalistische wereld is geschied, uit te plunderen en te laten verwilderen. Hier is het richting-geven van het uiterste praktische belang en de Darwinistische selectie en aanpassing zal daarbij als grondslag dienen, nu de oorspronkelijke tekortkomingen in de leer van Darwin goddeels zijn overwonnen.

Een belangrijk overzicht over de stand van de vraagstukken in verband met het Darwinisme werd verkregen door een conferentie van geleerden en praktische werkers, bijeengeroepen door de redactie van „Onder de Vaan van het Marxisme”. Aan de discussies over „genetica” en selectie, welke een gehele week duurden namen 53 personen deel en de redacteur M. Mitin gaf in een slotwoord een overzicht van de discussie en trok de conclusies voor een verdere ontwikkeling van deze wetenschap en haar toepassing op de praktijk.

Vooraf onder de oudere geleerden, onder leiding van het lid van de Akademie N. J. Wawilow, die zelf ook aan de conferentie deelnam, bleek nog heel wat conservatisme en formalisme met betrekking tot de studie van de genetica aanwezig, waarop een vruchtbare kritiek werd geoefend. Juist op het gebied der erfelijkheid bleken nog mechanistische opvattingen te worden gehuldigd. De wetten van Mendel werden door deze richting als een onveranderlijke grondslag voor de erfelijkheid beschouwd en de „genen” als directe dragers van bepaalde eigenschappen van het volwassen individu, welke eigenschappen dan als „endogene” (innerlijke) in scherpe tegenstelling tot de „exogene” (uiterlijke) eigenschappen onveranderlijk zouden zijn. Dergelijke „Chinese muren” bestaan echter niet in de natuur en Mitin wees er terecht op, dat reeds de algemene dialectisch-materialistische grondbeginselen zich tegen een dergelijke starheid en onveranderlijkheid verzetten. Maar bovendien heeft hier ook de praktijk reeds uitspraak gedaan.

Wanneer bepaalde eigenschappen en kenmerken een zekere stabiliteit tonen, dan is dit een betrekkelijke stabiliteit, die niet voor alle organismen en niet voor alle perioden van ontwikkeling geldt. Dat het verband tussen „genen” en eigenschappen geen mechanisch verband is, volgt reeds uit het feit der embryonale ontwikkeling, die een afspiegeling is van de ontwikkeling der soorten en zowel geleidelijke (quantitatieve), als kwalitatieve overgangen vertoont. We hebben hier dus in ieder geval te doen met een geheel proces van ontwikkeling, daarbij de werking der „genen” ongetwijfeld een belangrijke rol speelt, maar van een absolute onveranderlijkheid geen sprake kan zijn.

Het is geen toeval, dat op deze conferentie als hoofdvertegenwoordiger van de vooruitstrevende richting in de genetica, het lid van Akademie Lisenko optrad, een volgeling van Mitsjoerin, en iemand, die zelf op practisch gebied zeer grote resultaten heeft bereikt. Mitsjoerin, die 350 variaties practisch kon verwezenlijken, waarvan er 54 in cultuur werden gebracht, heeft ook een aantal wetenschappelijke werken geschreven en legt daarin grote nadruk op het betrekkelijke van de wetten van Mendel en op de alles beheersende waarde van het experiment. Veranderingen en afwijkingen van plant en dier doen zich in werkelijkheid millioenvoudig voor en het komt er op aan, uiterst zorgvuldig waar te nemen bij welke planten deze veranderingen in kleur en vorm enz., wijzen op een critische toestand, waarbij de veranderingen verder kunnen worden ontwikkeld en het karakter van blijvende soortveranderingen kunnen aannemen. Dit gelukte o.a. ook op ruime schaal aan Burbank in Amerika. Maar diens resultaten gingen verloren, terwijl de resultaten van Mitsjoerin tienduizenden hectaren cultuurgrond productief maken.

Mitsjoerins werk in de Sowjet-Unie wordt thans door een gehele groep voortgezet. Deze leerlingen beschikken over uitstekend ingerichte wetenschappelijke instituten en over een uitgebreid net van veldlaboratoria, tot in de kolchosen toe, dat in staat stelt op nog veel grotere schaal de veranderingen en mogelijkheden der natuur waar te nemen en te benutten.

Dit betekent echter geenszins, dat de geleerden, die de oude tradities nog niet geheel hebben overwonnen, niet ook zeer veel materiaal tot de ontwikkeling van de genetica kunnen bijdragen. In zijn slotreferaat waarschuwde Mitin dan ook, onder luid applaus, de jongeren voor zelfoverschatting en voor een onvoldoende waardering voor resultaten van de formalistische school, ook al worden daar soms beschouwingen ten beste gegeven, die als „mechanistisch” of „idealistisch” de verontwaardiging van de jongeren gaande maken. Het Marxisme-Leninisme is een onmisbare grondslag voor de verdere ontwikkeling van alle wetenschappen, maar de studie ervan moet worden verdiept en men moet de concrete feiten op elk gebied beheersen, om de geweldige mogelijkheden, die de Sowjet-Unie voor de ontwikkeling van de wetenschap biedt, ook ten volle te kunnen gebruiken en haar de ereplaats te verschaffen, die haar toekomt.

„HET VOLK” EN DE WERKGEVERS

door

W. J. DE GROOT

Tussen „Het Volk” en „De Nederlandsche Werkgever” heeft sedert enige tijd een discussie plaats gevonden over de plaatsing van arbeiders-vertegenwoordigers in de commissies van bijstand van de Rijksbureaux voor grondstofvoorziening en distributie. Zoals te denken is, verdedigt „De Nederlandsche Werkgever” het standpunt, dat de werkgevers zelf als „deskundigen” in deze commissie plaats moeten nemen. „Het Volk” betoogt daar tegenover, dat ook de vertegenwoordigers van de arbeidersorganisaties „deskundig” zijn, terwijl zij de „deskundigheid” van verschillende werkgevers betwijfelen. Indien men de kwestie zó stelt, is een twistgesprek tussen deze beide bladen niet anders uit te maken, dan door een vergelijkend examen tussen de vertegenwoordigers van de werkgevers en van de arbeidersorganisaties, een examen in „deskundigheid”. En zolang een dergelijk examen nog niet tot stand is gekomen, kunnen beide tegenstanders hun standpunt mét vuur en zónder gevaar van zakelijke weerlegging verdedigen.

Maar ligt de zaak niet anders? Betreft de eigenlijke kwestie wel de „deskundigheid”? We menen dat te moeten betwijfelen. De maatschappelijk-organisatorische kwestie van de grondstoffenverdeling is slechts ten dele een t e c h n i s c h e n o r g a n i s a t o r i s c h probleem. En wij menen, met „Het Volk”, dat organisatorisch geschoolde vertegenwoordigers van de arbeidersorganisaties, bijvoorbeeld ook van de arbeiders-verbruikskoöperaties, wel in staat mogen worden geacht tot de taak van commissieleden in Rijksbureaux van grondstoffenvoorziening en distributie. Maar voor een veel groter deel is het vraagstuk van m a a t s c h a p p e l i j k e aard. We zullen dat aan enkele voorbeelden toelichten.

In het „Volksdagblad” werd enige tijd geleden gewezen op de distributiekommissie op het gebied van de geneesmiddelen en grondstoffen voor geneesmiddelen. In deze commissie zitten naast enkele ambtenaren, vertegenwoordigers van de directies van de grote concerns voor geneesmiddelenproductie, „Brocapharm” en „Amsterdamsche Kininefabriek”. Thans kunnen de ziekenfondsen en de drogisten en apotheken vrijwel géén levertraan in fusten krijgen. Wel „melk-levertraan” in flessen, geleverd door de beide genoemde concerns, en geleverd tegen een dubbele prijs, die de concerns na aftrek van de kosten van de fles en het etiket, in de zak steken.

Dergelijke voorbeelden zijn ook op ander gebied aanwezig, we

noemen slechts kolen, vleeswaren e.d.m. We zien dus, dat onder het voorwendsel van de „deskundigheid” de commissies van bijstand van de Rijksbureaux evenzeer „bijstand” verlenen aan de concerns en bedrijven, waarin bepaalde van hun leden een functie bekleden als directeur of hoofdfunktionaris. En deze „bijstand” wordt betaald door de grote groepen van de bevolking, die vroeger de goedkope levertraan kochten en die nu — óf met hun gezondheid betalen, als de prijs voor hen te hoog is — óf met hun toch reeds schamele inkomen het verschil in prijs tussen de losse levertraan en de „merk-levertraan” goedmaken.

Het volk wordt in deze tijden van distributie door de werkgevers, door de grote concerns, aan alle kanten sterker uitgebuit. Waar het kan, tracht men onder het motto van „schaarste” en „vervangingsprijs” de prijzen omhoog te drijven. Ook door middel van een partijdige verdeling van de grondstoffen aan de verschillende afnemers — de concerns krijgen méér dan de kleinere bedrijven en (in ons voorbeeld) de drogisten, ziekenfondsen en apotheken. Dáárop moet worden toegezien! Daarom behoren de commissies van bijstand niet uit te gaan van de „deskundigen”, die belanghebbenden zijn, van de „werkgevers” die door het orgaan „De Nederlandsche Werkgever” in bescherming worden genomen. De commissies zullen dan ook *kontrolekommissies* behoren te zijn; *kontrolekommissies* van het volk, die waken tegen de concerns, die thans door middel van de kommissie waarin hun vertegenwoordigers zitten zichzelf ten koste van het volk bevoordelen. En in deze commissies moeten de vertegenwoordigers van de arbeiders en de verbruikskoöperaties ook zitten. Niet alleen, omdat zij ook „deskundig” kunnen zijn, zoals „Het Volk” zegt, maar omdat zij de vertegenwoordigers zijn van de grote massa van het volk, omdat zij het volk moeten verdedigen tegen de aanslagen, die uitgaan van hen, die weer trachten om zich tot O.W.-ers te maken! En in de verdediging van zijn levenspeil is het volk zeker deskundiger dan de directeuren der N.V.'s, die thans naar de commissies van bijstand dringen.

De verhoudingen, waar het om gaat, geven niet in de eerste plaats aanleiding tot academische debatten over „deskundigheid”, maar veel-
eer tot het preciese aangeven van het klassekarakter der tegenwoordige commissies. De taak van „Het Volk” zou zijn geweest, om daarop te wijzen. Een taak, die wij graag van haar overnemen!

JAPANESE ZORGEN

door

Mr. A. JACOBS

Op Oudejaarsdag was het juist een jaar geleden, dat Wang Tsjing Wei, eens een linkse frazeur maar sinds jaar en dag een met Japan coquetterende communistenvreter, uit de Kwomintang, China's regeringspartij, werd gestoten. Twee maanden tevoren, in October 1938, hadden de Japanners de grote, altijd-gistende havenstad in Zuid-China, Kanton, bezet; het laatste sprekende succes in de rooftocht tegen China. Sindsdien? Sindsdien heeft er geen schot gezeten in de vennootschap tussen Japan en Wang Tsjing Wei — noch militair noch politiek. En dat ontbreken van „schot" in deze dingen is een van de belangrijkste gebeurtenissen van het afgelopen jaar geweest.

Wij willen die gebeurtenis vooral van de Japanse kant bezien. Wat Wang Tsjing Wei betreft, het feit, dat hij nog altijd niet de al zó vaak aangekondigde centrale Chinese regering gevormd heeft, is tamelijk gemakkelijk te verklaren. De marionetten, die voor Japan de zaken behartigen in Peking, Nanking en Kanton, zijn lieden van klein formaat, goedkope, dienstvaardige lakeien. Voor deze rol is Wang, hoe verachtelijk zijn politiek ook is, toch altijd nog een te krachtige en vooral ook te intelligente figuur. Hij heeft, na enige malen het hoofd gestoten te hebben bij het zoeken naar medewerkers, ingezien, dat het in het huidige China een domme en op den duur voor de gezondheid schadelijke politiek is, te toegeeflijk te zijn tegenover de heren te Tokio. Hij voelde zich genoopt — wilde hij niet alle aanzien onder zijn landgenoten verspelen — in zijn onderhandelingen met de Japanse generaals forser tonen te laten horen (o.a. het vertrek van hun troepen te eisen) dan Tokio van hem verwacht had. Dit voor wat Wang betreft.

CHINA'S TEGENSTAND

Maar hoe staan nu de Japanners ervoor? Zoals gezegd, na de verovering van Kanton hebben zij geen vorderingen van betekenis in China meer gemaakt. Dat kwam stellig niet doordat, puur technisch gezien, hun militair apparaat faalde. Men moet de grootste bewondering hebben voor hetgeen de Chinese regering, verstoken van haar industriesteden, teruggedrongen naar het binnenland, heeft weten te vervaardigen, te verwerven, te oefenen; men moet de enorme prestaties erkennen van de rode legers en de partisanen-groepen, die de Japanners vooral in het Noorden onversaagd en onverpoosd bestoken. Dit alles neemt niet weg, dat zuiver militair-technisch gesproken het Japanse oorlogsapparaat, geheel op modern-Westerse leest geschoeid, in een

open slag toch nog wel de zege zou kunnen behalen. De grote handicap van Japan is echter juist, dat het nimmer tot een open slag schijnt te komen. China's geografische gesteldheid, de pientere en listige tactiek der Chinese strijders, en tevens de geweldige omvang van de taak, die de Japanse politici en militairen het land hebben opgelegd, hebben Tokio in een slop gebracht, waar het maar niet uit schijnt te kunnen komen. Als een slang een wild zwijntje door de keel poogt te wringen, loopt zij gevaar erin te stikken.

Elke verklaring, door iedere nieuwe Japanse premier afgelegd — ook de menigvuldige regeringscrises der afgelopen jaren verraden de moeilijkheden — was erop gericht, China te winnen voor Japans politiek van de „nieuwe orde in Oost-Azië”, d.w.z. voor de Japanse opperheerschappij in dat deel der wereld. Nu eens dreigend waren die verklaringen, dan weer vleierend en belovend, maar het resultaat was altoos hetzelfde: een mislukking.

ARBEIDERS EN ARME BOEREN

De kern-oorzaak van die herhaalde mislukkingen is te zoeken in de te geringe innerlijke kracht van het Japanse rijk. Het Japanse volk is voor een groot deel een boerenvolk. Omstreeks 5½ miljoen gezinnen, d.w.z. ruim 42 % der totale bevolking, behoren, blijkens gegevens van het ministerie van Landbouw (in het begin van 1939 gepubliceerd) tot de boerenstand. Welnu, van die boerengezinnen bezat omstreeks 91 % minder dan 2 H.A. grond, 34 % zelfs minder dan 500 M². Slechts 75.000 boerengezinnen bezitten meer dan 5 H.A. grond. Maar de overweldigende meerderheid der landbouwers wordt gevormd door keuterboertjes, die ook met hard werken de grootste moeite hebben zich een uiterst karig bestaan te veroveren. Sedert 1936, dat het beste jaar voor de boeren was sedert de vreselijke crisis van 1931, zijn zij met sprongen achteruitgegaan. De oogsten namen af (behalve die van tarwe in het afgelopen jaar), en weliswaar stegen de prijzen der voornaamste landbouwproducten een beetje, maar de aanschaffingskosten van de voor de boerenbevolking benodigde artikelen stegen veel meer, zodat het feitelijke inkomen aanzienlijk daalde, in 1938 tot omstreeks 80 % van dat in de goede jaren 1929 en 1936.

De arme boeren zijn, sedert in 1936 de fascistisch-militaire groepen aan invloed wonnen en sedert in 1937 het „incident” met China begon, meer en meer het slachtoffer geworden van oorlogs-economie en inflatie, en hetzelfde geldt voor de arbeiders in de grote industrie. Voor hen zijn weliswaar de lonen met enkele percenten gestegen, maar die toeneming bleef (wij citeren, evenals tevoren, het rapport van de Nederlandse gezant in Tokio, uitgebracht voor Economische Voorlichting) aanzienlijk ten achter bij die van het algemeen prijspeil en de kosten van levensonderhoud.

Komt dus de imperialistische rooftocht op het vasteland van Azië reeds rechtstreeks neer op een uitmergeling van de kleine boeren en arbeiders, die tezamen de grote meerderheid van het Japanse volk

vormen, ook indirect betekent het avontuur der militaristen een bedreiging voor deze volksklassen. Dat avontuur leidt namelijk enerzijds tot steeds zwaardere belastingen (in twee en een half jaar „incident” werd 12 milliard yen oftewel 5400 millioen gulden voor oorlogsdoeleinden uitgegeven, d.w.z. 6 millioen gulden per dag), anderzijds, door zijn politieke gevolgen, tot slinkende mogelijkheden voor de Japanse uitvoer.

SLINKENDE UITVOER

Het is een noodlots-cirkel. Niet alleen komt in de Japanse industrie het accent te liggen op de productie van oorlogsmateriaal en worden te dien behoeve arbeidskrachten aan de lichte industrie onttrokken. Maar de export-bedrijven, welke men met kunst en vliegwerk zo goed mogelijk in stand houdt, worden weer geschaad door de antipathie, welke de Japanse oorlogvoering tegen het Chinese volk juist in de landen, die de beste afnemers van de export-goederen waren, heeft gewekt. Enige cijfers zijn bijzonder welsprekend: van 1937 op 1938 daalde de Japanse uitvoer naar de Verenigde Staten van 639 tot 425 millioen yen (met 33 % dus), die naar Brits-Indië van 299 tot 188 millioen (met 37 %) en die naar Indonesië van 200 tot 104 millioen (met 48 %). Wel nam de uitvoer naar de landen van het z.g. yen-blok (Mandsjoekwo, Kwantoeng en bezet China) toe, maar die uitvoer draagt uiteraard een geforceerd karakter en hangt bovendien voor een deel nog rechtstreeks samen met de oorlogstoestand.

Het is een noodlots-cirkel ook hierom: juist door de oorlogvoering is Japan in botsing gekomen met de belangen der Westerse imperialismen in China, met Engeland, Frankrijk en de Ver. Staten. En nu mogen de eerste twee door hun eigen oorlog voorshands ruimschoots in beslag genomen zijn, de Verenigde Staten houden vast aan de „open deur” op handelsgebied, in zulk een mate, dat zij, om hun vastbeslotenheid te onderstrepen, in Juli j.l. het handelsverdrag met Japan hebben opgezegd, zodat er na 26 Januari a.s. op dat gebied tussen de twee landen een verdragloze toestand komt te ontstaan. Wat dit voor Japan betekenen kan, wordt al duidelijk, als men bedenkt, dat in 1938 toch altijd nog voor f 128 millioen ruwe zijde naar de V.S. werd uitgevoerd (80 % van de totale productie van 480.000 balen) en dat Japan, nu het door de oorlog in Europa geen hout uit Scandinavië kan invoeren, voor de kunstzijde-productie goeddeels op Amerika aangewezen is.

POLITIEKE GEVOLGEN

En wat is nu weer de politieke neerslag van al deze ernstige economische beslommeringen? Die is deze, dat Japan, dreigend en zwichtend, afpersend en vleiend, nu eens hier heul zoekt, dan weer daar, en maar niet tot een rustige, weloverwogen, doelbewuste politiek schijnt te kunnen komen. De oorlog in China betekent voor Japans

kracht één voortdurende trage aderlating. Met Amerika is de verhouding zo moeilijk, dat dezer dagen zelfs de noodkreet over de Oceaan klonk: „Weest toch alstublieft lief voor ons: anders zullen wij ons nog in de armen van Stalin moeten werpen” En dat terwijl het niet-aanvalsverdrag, waartoe de Sowjet-Unie de nazi's dwong, in Japan al met evenveel aan radeloosheid grenzende verbijstering werd ontvangen als in de imperialistische landen van West-Europa! Tegenover Engeland en Frankrijk staat Japan nog betrekkelijk sterk, en die landen hebben, in beslag genomen door hun Europese zorgen, zelfs besloten hun troepen in Noord-China — restant van de Bokkers-opstand — in aantal te verminderen teneinde nieuwe strubbelingen met de Japaners (na de blokkade van Tientsin in de afgelopen zomer) te vermijden.

Tegenover de Sowjet-Unie ten slotte is Tokio, eens zo agressief, merkwaardig koest geworden. De lessen van Augustus 1938 — toen Japan in het grensgeschil om de Zaozjernaja-heuvel (Tsjangkoefeng) moest toegeven — en van September 1939 — toen het zich de vingers brandde aan het grondgebied van Moskou's vriend Buiten-Mongolië — zijn begrepen en hebben vrucht gedragen. Dat Japanse imperialisten en sabelslepers begerige blikken blijven slaan naar het Verre Oosten der Sowjet-Unie, dat zal men niet kunnen verhinderen, maar bij blikken dient het te blijven. Dat schijnen ook die imperialisten nu wel te hebben begrepen. Braaf gaan zij te Moskou onderhandelen over een nieuw visserij-verdrag. Een non-agressie-pact met de Sowjet-Unie, tot dusver versmaad, blijkt opeens zijn bekoring te hebben.

De militairen en imperialisten, de generaals en admiraals hebben het Japanse volk in het ongeluk gestort.

Het Japanse volk zal nieuwe wegen moeten zoeken.

WAT IS PACIFISME?

Het pacifisme is een burgerlijke stroming, die het afschaffen van de oorlog predikt en „vredesrecepten” opstelt om conflicten tussen kapitalistische staten bij te leggen op de grondslag van de instandhouding en versterking der burgerlijke heerschappij. Het pacifisme beperkt zich tot passieve vredespreken, zonder de oorzaken, die de oorlog te weeg brengen aan te tasten; het wijst de revolutionaire strijd voor de vrede af. De pacifisten trachten de volksmassa's te doen geloven, dat onder de verhoudingen van het kapitalisme een eeuwige vrede mogelijk zou zijn.

De leuzen van de burgerlijke pacifisten om onder het kapitalisme de oorlog te verbieden en tussen de kapitalistische landen een bestendige en duurzame vrede te vestigen, zijn niet alleen een reactionaire utopie, maar eenvoudig bedrog van de werkende massa's. Lenin heeft er herhaalde malen met nadruk op gewezen, dat de pacifistische vredespreken slechts één van de vormen zijn om de brede volksmassa's voor de gek te houden, want zij wekken de schadelijke illusie, dat men, zonder het kapitalisme op te heffen, aan de oorlog een einde zou kunnen maken.

De pacifisten, die zich tegen iedere oorlog, in welke vorm ook, verklaren, wijzen ook de burgeroorlog en de nationale bevrijdingsoorlogen af. Daardoor helpen zij de bourgeoisie om haar heerschappij te handhaven, en niet alleen dat ze daardoor niet tot het bewaren van de vrede bijdragen, maar ze maken integendeel de imperialistische rovers de handen vrij om de oorlog aan te stoken. Zij dienen als rookgordijn, waarachter de door de imperialisten getroffen voorbereiding voor een nieuwe verdeling van de wereld verborgen wordt.

In de jaren van de eerste imperialistische wereldoorlog ging de leidende klik van de Tweede Internationale (Kautsky, MacDonald, Turati, Renaudel e.a.) naar het standpunt van het burgerlijke pacifisme over. Ze stelden een program voor een zogenaamde „democratische vrede” tussen de oorlogvoerende imperialistische landen voor. Op dit standpunt stond ook Trotski, de laaghartige vijand van de arbeidersklasse.

Een „democratische vrede”, zoals die door de kopstukken van de Tweede Internationale werd voorgesteld, zou in werkelijkheid een imperialistische vrede geweest zijn, want de sociaal-democraten (om van de regeringen der oorlogvoerende landen maar geheel te zwijgen) stelden vredesvoorwaarden voor, die voor „hun” bourgeoisie voordelig waren. Zo hadden zich b.v. de Duitse sociaal-democraten neergelegd bij de verovering van België door Duitsland, terwijl de Belgische sociaal-democraten, die de bevrijding van België eisten, in werkelijkheid de eis van de Belgische bourgeoisie tot behoud van haar koloniën enz. voorstonden.

Lenin ontmaskerde meedogenloos de laaghartigheid en leugenachtigheid van deze sociaal-pacifisten alsook hun lakeiendiensten aan de imperialistische bourgeoisie. In plaats van de massa's in beweging te

brenge voor de revolutie, speelden Kautsky en andere leiders van de Tweede Internationale de rol van priesters, die de volkeren door hun zoetelijke vredes-preken en door klinkende frasen over een „democratische vrede” troostten. Zij verdoezelden geheel het leidende richtsnoer: Is de oorlog de voortzetting van de politiek der heersende klassen met andere middelen, namelijk met de wapens, dan is de „vrede” tussen de imperialisten op zijn beurt de voortzetting van de oorlogspolitiek.

De Kautskyanen en de Trotskisten, die een „democratische vrede” tussen de imperialistische rovers predikten, verwekten daarmee pacifistische illusies onder de massa's, leidden ze van de actieve revolutionaire strijd tegen de oorlog af. Lenin zei:

„Het socialistische pacifisme, dat de arbeiders niet de ijdelheid uiteenzet van de hoop op vrede z o n d e r het ten val brengen van de bourgeoisie en de vestiging van het socialisme, is slechts een variatie van het burgerlijke pacifisme...”

In onderscheid met de pacifisten riepen de bolsjewiki gedurende de wereldoorlog de arbeiders op, de wapens niet weg te werpen, niet dienst te weigeren, maar integendeel in het leger te gaan en de wapens te leren hanteren om ze tegen de imperialistische bourgeoisie te keren en de imperialistische oorlog in de burgeroorlog om te zetten.

„De bolsjewiki waren niet eenvoudig pacifisten (voorstanders van de vrede), die naar de vrede hunkerden en zich tot het propageren van de vrede beperkten, zoals dit de meerderheid van de linkse sociaal-democraten deed. De bolsjewiki waren voor de actieve, revolutionaire strijd voor de vrede, de omverwerping van de macht der oorlogzuchtige imperialistische bourgeoisie daarbij inbegrepen.”

(Geschiedenis van de Communistische Partij der Sowjet-Unie (b), blz. 221).

De bolsjewiki onderscheiden zich principieel daarin van de pacifisten, dat ze de noodzakelijkheid en de gerechtigheid van rechtvaardige, niet ter verovering maar ter bevrijding gevoerde oorlogen erkennen. Ze erkennen die oorlogen als rechtvaardig, die ten doel hebben ofwel het volk te verdedigen tegen een buitenlandse overval of een poging om het te knechten, ofwel de bevrijding van het volk uit de slavernij van het kapitalisme, of eindelijk de bevrijding der koloniën en afhankelijke landen van het juk der imperialisten.

„De vaderlandsverdediging aanvaarden,” schreef Lenin, „wil zeggen de wettigheid en de rechtvaardigheid erkennen van de oorlog. Maar van welk standpunt? Alleen van het standpunt van het socialistische proletariaat en zijn bevrijdingsstrijd. Een ander standpunt aanvaarden we niet. Wanneer de klasse der

WAT IS PACIFISME?

uitbuiters een oorlog voert om haar klasseheerschappij te versterken, dan is dat een misdadige oorlog... Wanneer het proletariaat dat in zijn eigen land de bourgeoisie overwonnen heeft, een oorlog voert ter versterking en ontwikkeling van het socialisme, dan is die oorlog gerechtvaardigd en „heilig.”

Na de overwinning van de socialistische revolutie in één land, dat zich te midden van een kapitalistische omgeving bevindt, rijst voor dit land onmiddellijk het gevaar van interventie door de kapitalistische staten. Lenin schreef hierover in 1916:

„...het socialisme, dat in een land gezegevierd heeft,” sluit „allerminst ineens alle denkbare oorlogen uit. Integendeel het vooronderstelt oorlogen. De ontwikkeling van het kapitalisme verloopt hoogst onregelmatig in de verschillende landen. Dat is niet anders mogelijk bij de warenproductie. Daaruit vloeit de onvermijdelijke gevolgtrekking voort, dat het socialisme niet in alle landen tegelijk kan zegevieren. Het zal eerst in één of in een paar landen overwinnen, andere landen zullen voor een bepaalde tijd burgerlijk of voor-burgerlijk blijven. Dat moet niet alleen wrijvingen voortbrengen, maar ook een direct streven van de bourgeoisie in andere landen om het zegevierende proletariaat van de socialistische staat te verpletteren. In dergelijke gevallen zou een oorlog van onze kant wettig zijn en rechtvaardig; het zou een oorlog voor het socialisme zijn, voor de bevrijding van andere volkeren van de bourgeoisie.”

In een rede op het Eerste Alrussische Sowjetcongres in Juni 1917 zei Lenin het volgende:

„...onder bepaalde voorwaarden” zullen wij „er zonder een revolutionaire oorlog niet komen. Geen enkele revolutionaire klasse kan afstand doen van de revolutionaire oorlog, want anders veroordeelt zij zichzelf tot een belachelijk pacifisme. Wij zijn geen Tolstojanen! Wanneer de revolutionaire klasse de macht grijpt,... dan zal deze klasse niet alleen in woorden, maar ook in feite een revolutionaire oorlog voeren. Van een dergelijke oorlog afstand doen is onmogelijk. Dat zou betekenen tot Tolstojisme, tot kleinburgerdom te vervallen en de gehele leer van het Marxisme, de ervaring van alle Europese revoluties uit het oog te verliezen.”

Lenin wees er op, dat de strijd tegen het pacifisme, hetwelk de arbeidersklasse in haar strijd tegen haar onderdrukkers ontwapent,

„...plicht is voor de partij van het proletariaat, die tot taak heeft de kleine producenten en de miljoenen werkende leden van de bevolking, die in meer of minder kleinburgerlijke levensverhoudingen verkeren en die door de bourgeoisie voor de gek gehouden worden, aan deze bourgeoisie te ontrukken.”

Het bolsjewisme als ideologie van het proletariaat is met het pacifisme, de ideologie van het kleinburgerdom en de huichelachtige bourgeoisie onverenigbaar.

* * *

Toen de eerste imperialistische wereldoorlog begon, preekten de burgerlijke politici en hun sociaal-democratische naäpers op alle hoeken van de straten, dat dit de laatste oorlog zijn zou. En toen de oorlog dan geëindigd was, preekten de burgerlijke politieke huichelaars, dat thans een „eeuwige vrede tussen de volkeren” was aangebroken en dat de Volkenbond het betrouwbare instrument was om de vrede te handhaven. De gehele kapitalistische wereld werd voor een tijdje pacifistisch.

Een schitterende en volledige kenschetsing van het na-oorlogse pacifisme als rookgordijn voor de voorbereiding van de imperialistische oorlog heeft Stalin gegeven in zijn rede, op de functionarissenvergadering van de Leningradse partij-organisatie, in 1928:

„Velen denken,” zei Stalin, „dat het imperialistische pacifisme een vredesinstrument is. Dat is geheel en al onjuist. Het imperialistische pacifisme is een instrument ter voorbereiding van de oorlog en ter bemanteling van deze voorbereiding door huichelachtige vredesfrasen. Zonder een dergelijk pacifisme en zonder zijn instrument de Volkenbond, is onder de huidige verhoudingen de voorbereiding van de oorlog onmogelijk.

Er zijn onnozelen, die geloven, dat, omdat er een imperialistisch pacifisme bestaat, er geen oorlog zal komen. Dat is geheel onjuist. Integendeel. Wie de waarheid weten wil, moet deze stelling omdraaien en zeggen: Omdat het imperialistisch pacifisme en zijn Volkenbond bloeit, zullen er zonder twijfel nieuwe imperialistische oorlogen en interventies komen.”

Deze woorden van Stalin zijn volledig bewaarheid. Het tijdperk van het pacifisme ging ten einde. De tweede imperialistische oorlog is begonnen en omvat op de verschillende delen van de aardbol reeds vele honderden millioenen mensen.

„Het pacifisme en de ontwapeningsplannen,” zei Stalin op het 18e partijcongres, „werden begraven. In hun plaats is de bewapeningskoorts getreden.”

Dat betekent echter absoluut niet, dat de ideologie van het pacifisme reeds dood zou zijn.

De strijd tegen het pacifisme, het middel om de massa's in slaap te sussen en de oorlogskrachten te ontketenen, is een van de belangrijkste taken van de klassebewuste proletariër.

* * *

De Sowjetregering voerde een consequente vredespolitiek. Haar liefde voor de vrede en haar vredespolitiek betekenen echter tegelijkertijd, dat het Sowjetvolk op ieder moment bereid is, zich te verheffen ter verdediging van zijn vaderland.

WAT IS PACIFISME?

De liefde voor de vrede, die het Sowjetvolk en zijn regering koesteren is geen pacifisme. Worosjilof heeft in zijn rede op de 1ste Mei op het Rode Plein gezegd:

„Ons volk heeft de vrede lief, het schat de vrede hoog en vecht er voor in de gehele wereld. Maar het weet ook te vechten. Het weet echter niet alleen te vechten, het houdt er ook van. En als eens de wildgeworden aanvallers het Sowjetvolk zullen noodzaken naar de wapens te grijpen, dan zal het zich met dezelfde hartstocht en vaardigheid in de strijd begeven en zijn vijanden verslaan, waarmede het zeventien jaar geleden zijn vijanden versloeg, waarmee het thans zijn nieuw, socialistisch leven opbouwt; en het zal de wapens niet neerleggen alvorens het volledig en voorgoed gezegevierd heeft.”

HET VERDRAG

TOT WEDERZIJDSE HULP EN VRIENDSCHAP TUSSEN DE SOWJET-UNIE EN DE DEMO- CRATISCHE REPUBLIEK VAN FINLAND

Zijn redevoering voor de radio van 29 November eindigde het hoofd van de Sowjet-regering kameraad W. M. Molotow met de volgende woorden:

„Het enige doel van onze maatregelen is het verzekeren van de veiligheid van de Sowjet-Unie en speciaal van Leningrad met haar bevolking van drie en een half miljoen mensen. In de huidige, door de oorlog verhitte internationale situatie, kunnen wij de beslissing van deze actuele levenstaak van de staat niet laten afhangen van de kwade wil der huidige Finse regeerders. Deze taak moet worden beslist door de krachtsinspanningen van de Sowjet-Unie zelf en in kameraadschappelijke samenwerking met het Finse volk.

Wij twijfelen er niet aan, dat een goede oplossing van de taak, om de veiligheid van Leningrad te verzekeren, als grondslag zal dienen van de onverbreekelijke vriendschap tussen de Sowjet-Unie en Finland.”

Met geweldige en eensgezinde geestdrift heeft het Sowjet-volk kennis genomen van de redevoering van kameraad W. M. Molotow, heeft het het besluit van de Sowjet-regering begroet, om een eind te maken aan de onbeschaamde provocatie van de Finse marionetten-ministers en daarmede de weg te banen voor kameraadschappelijke onderhandelingen met de werkelijke vertegenwoordigers van het volk van Finland.

De kameraadschappelijke samenwerking van de Sowjet-Unie met het Finse volk is reeds bij de eerste schreden van het Rode Leger tot stand gekomen, toen dit de ketenen der buitenlandse imperialisten stuk sloeg, waarmede de werkers van Finland zijn geboeid. Deze

samenwerking wordt thans vastgelegd in het Verdrag tot wederzijdse hulp en vriendschap tussen de Sowjet-Unie en de Democratische Republiek van Finland.

De heren Cajander en Tanner konden geen gemeenschappelijke taal met de Sowjet-regering vinden, omdat zij, ten gelieve van hun buitenlandse bazen, niet door het streven naar de vrede werden geleid, maar door het gevoel van haat tegen de Sowjet-Unie. De onderhandelingen sleepten zich voort zonder resultaat op te leveren. Zij werden door de Finse provocateurs van de oorlog afgebroken. De pers van de imperialistische aanstichters van de wereldoorlog, die er van houden anderen de kastanjes uit het vuur te laten halen, heeft de kortzichtige politiciers van de bourgeoisie van Finland aangemoedigd om de oorlog tegen de Sowjet-Unie te beginnen.

De onderhandelingen van de Sowjet-regering met de vertegenwoordigers van de Democratische Republiek van Finland zijn daarentegen in korte tijd geëindigd. Met de eerste woorden werd er een gemeenschappelijke taal gevonden, omdat deze de taal van vriendschap en diepgaand wederzijds vertrouwen is.

Het Verdrag opent een nieuwe historische bladzijde in de betrekkingen tussen de beide naburige staten, ruimt voor altijd de grond voor wederzijds wantrouwen uit de weg en scheidt de grondslag voor een duurzame, onverbreekelijke vriendschap.

Volgens dit verdrag wordt de zeer gevaarlijke oorlogshaard gelijkwaardig, die aan de grenzen van de Sowjet-Unie door de vroegere plutocratische macht in Finland ten gelieve van de imperialistische veroveraars was geschapen. De grens op de Kareelse landengte wordt in Noordelijke richting van Leningrad verschoven, in die zin dat er 3970 K.M.² Fins grondgebied aan de Sowjet-Unie wordt afgestaan, waarbij de Sowjet-Unie aan Finland de waarde vergoedt van de Finse spoorwegen op het aan de U.S.S.R. afgestane gebied, en wel tot een bedrag van 120 miljoen Finse Marken.

Anderzijds worden de eeuwenoude verlangens van het Finse volk verwezenlijkt naar de hereniging van het Kareelse volk met het verwante Finse volk in één staat Finland. Met dit doel verklaart de Sowjet-Unie zich bereid, om aan de Democratische Republiek van Finland Sowjet-grondgebied met een overwegend Kareelse bevolking af te staan en wel in een omvang van 70.000 K.M.².

Verder verzekert het Verdrag de wederzijdse belangen van de Sowjet-Unie en van Finland bij de verdediging van de kust van de Finse golf, bij de verhoging van de veiligheid van de U.S.S.R. en Finland. De Sowjet-Unie ontvangt het schiereiland Hangö met het daarbij behorende zeegebied en de omliggende eilanden in pacht, om daar een marine-basis aan te leggen, die in staat is, om de toegang tot de Finse Golf tegen agressie te beschermen. De Democratische Republiek van Finland verkoopt aan de Sowjet-Unie de in het Verdrag opgesomde eilanden, die in de Finse Golf zijn gelegen, alsmede een deel van de schiereilanden Rybat'ji en Sredny (de Vissers- en Midden-schiereilanden) aan de kust van de Noordelijke IJszee,

HET VERDRAG

voor een totaal bedrag van 500 miljoen Finse Markten.

Tenslotte wordt de vriendschap tussen de Sowjet-Unie en de Democratische Republiek van Finland vastgelegd door de wederzijdse verplichting om niet deel te nemen aan bondgenootschappen en coalities, die gericht zijn tegen de andere partij; door de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen volgens een handelsverdrag; door de verplichting van de Sowjet-Unie om het Volksleger van Finland met wapenen en ander oorlogsmateriaal te helpen.

Dat is de inhoud van het Verdrag.

Men behoeft niet te bewijzen, dat geen enkele „democratische” mogendheid, laat ons zeggen, Engeland, Frankrijk of de Verenigde Staten van Noord-Amerika er in zouden hebben toegestemd, om een dergelijk verdrag met een klein en zwak land, zoals Finland, te ondertekenen. Ieder van deze „democratische” mogendheden zou er de voorkeur aan hebben gegeven, gebruik te maken van de macht van zijn leger, teneinde Fins grondgebied te veroveren en Finland tot een afhankelijke staat te maken. Alleen de Sowjet-Unie, die de weg van veroveringen van vreemde gebieden en van de knechting van vreemde volken absoluut van de hand wijst, kon het besluit nemen, om heel zijn politieke en militaire macht te gebruiken, niet om Finland te veroveren of te knechten, maar om Finlands onafhankelijkheid te versterken, Finlands grondgebied uit te breiden, ten koste van het grondgebied van de Sowjet-Unie, om vriendschap met Finland te sluiten.

De historische betekenis van het Verdrag tot wederzijdse hulp en vriendschap tussen de Sowjet-Unie en Finland ligt hierin, dat het de leugen van de buitenlandse pers en de buitenlandse politiciers aan het licht brengt over de buitenlandsche politiek van de U.S.S.R.; dat het vrede brengt in Oost- en Noord-Oost-Europa en de mogelijkheid te niet doet, om Finland tot een gevechtsterrein tegen de Sowjet-Unie te maken, — dat het dus de veiligheid en van Finland en van de U.S.S.R. alsmede van de Baltische staten in het algemeen verzekert.

De buitenlandse pers en de buitenlandse „democratische” regeerders razen nu al enige dagen, dat de opmars van het Rode Leger over de grenzen van Finland de inbezitneming van Fins grondgebied, de vernietiging van de Finse onafhankelijkheid zou betekenen en dat Finland tot een provincie van de Sowjet-Unie zou worden gemaakt. Thans, na het verdrag met de Democratische Republiek van Finland moet men deze leugens van de „geciviliseerde” lasteraars als achterhaald beschouwen. Deze heren „beschavers” liegen, liegen onbeschaamd, als zij aan de U.S.S.R. dergelijke haar vreemd zijnde bedoelingen toeschrijven. De Sowjet-Unie verovert niet alleen niets in Finland, integendeel zij staat aan Finland 70.000 vierkante kilometer Sowjet-grondgebied af en helpt dit land zich met het Kareelse nabuurvolk te herenigen.

De aanstichters van de oorlog, die zich, om de massa's te bedriegen achter de vlag van de „neutraliteit” verschuilen, krijzen met luide stem, dat het Rode Leger de neutraliteit van de Noordelijke landen schendt.

dat het als een agressor, als een veroveraar in Finland komt, dat het de oorlog in Noord-Oost Europa ontketent en de Noordelijke landen bedreigt. Thans, na het Verdrag met de Democratische Republiek van Finland kan men deze leugen eveneens reeds als achterhaald beschouwen. Deze heerschappen liegen, liegen onbeschaamd, als zij aan het Rode Leger bedoelingen toeschrijven, die het vreemd zijn. Het Rode Leger gaat niet naar Finland als een agressor, niet als een veroveraar, maar als de bevrijder van het Finse volk van zijn onderdrukkers en van de provocateurs van de oorlog, van de Cajanders, Erko's, Tanners, Mannerheims en consorten. Het Rode Leger vormt natuurlijk een bedreiging voor de heren uit het kamp van Tanner en Mannerheim. Maar het zou dom zijn dit onverbeterlijke gezelschap van oorlogsprovocateurs met Noord-Oostelijk Europa, d.w.z. met Finland, Zweden, Denemarken en Noorwegen te verwisselen, landen die het Rode Leger niet van zins en niet van plan is te bedreigen. Het Rode Leger gaat naar Finland om het Finse volk en zijn volksregering te helpen in hun strijd tegen de heren Tanner en Mannerheim. Het bemoeit zich met Finland op uitnodiging van de Volksregering van Finland. Het zal niet dralen Finland te verlaten, zodra de Volksregering van Finland dit nodig zal achten.

In April 1919 schreef de Engelse conservatieve krant de „Times”, die Finland als een gevechtsterrein voor de aanval op ons land beschouwde:

„Als het om de vernietiging van het bolsjewisme gaat, zouden wij evengoed een expeditieleger naar Honolulu als naar de Witte Zee kunnen zenden. Wanneer wij op de kaart kijken, dan zien wij dat de beste toegang tot Petrograd de Oostzee is en dat de kortste en gemakkelijkste weg over Finland loopt. Finland is de sleutel van Petrograd en Petrograd is de sleutel van Moskou.”

De Engelse krant de „Times” schreef deze regels niet toevallig. Finland is werkelijk de sleutel van Leningrad en Leningrad de sleutel van Moskou. Wie ons Sowjet-land wil verslaan, die moet Finland te zijner beschikking hebben als de sleutel van Leningrad en Leningrad als de sleutel van het hart van ons land, van Moskou. Maar hieruit volgt, dat de vriendschap tussen Finland en de Sowjet-Unie te verzekeren en de veiligheid van de toegangswegen naar Leningrad te verhogen, tevens het verzekeren van de veiligheid van ons gehele land betekent. De historische betekenis van het verdrag tussen de Sowjet-Unie en de Democratische Republiek van Finland ligt onder andere hierin, dat het Finland van een haard van Sowjet-vijandige intriges en oorlogsprovocaties, wat het tot in de laatste tijd is geweest, tot een betrouwbaar steunpunt van de vrede in Noord-Oost-Europa maakt.

Daardoor wordt er een eind gemaakt aan de Sowjet-vijandige machinaties van de imperialisten in dit deel van Europa.

De veiligheid van Leningrad en van de toegangswegen naar deze stad moet men vanaf heden als verzekerd beschouwen.

„Prawda”, 4 December 1939.

DE MANTEL VAN DE NOLANER

door

BERTOLD BRECHT

Giordano Bruno, de man uit Nola, die in het jaar 1600 door de Romeinse Inquisitiebestuurders wegens ketterij op de brandstapel werd gebracht, wordt algemeen beschouwd als een groot man, niet enkel door zijn stoutmoedige en sindsdien waar gebleken veronderstellingen omtrent de bewegingen der gesternten, maar ook door zijn dappere houding tegenover de Inquisitie, tegen wie hij zeide: „Ge spreekt misschien het vonnis over mij met groter vrees uit, dan waarmee ik het aanhoor.” Als men zijn geschriften leest, en daarbij nog een blik werpt in de verslagen omtrent zijn optreden in het openbaar, dan ontbreekt er werkelijk geen enkele reden, om hem een groot man te noemen. En toch is er een verhaal, dat onze hoogachting voor hem wellicht nog vergroten kan.

Het is het verhaal van zijn mantel.

Men moet weten, op welke wijze hij in handen viel van de inquisitie. Een patriciër uit Venetië, een zekere Mocenigo, nodigde de geleerde bij zich aan huis, om van hem onderricht te ontvangen in natuurkunde en de kunst van de geheugen-oefening. Hij hield hem een paar maanden lang te gast en werd daarvoor beloond met het bedongen onderwijs. Maar inplaats van lessen in de zwarte magie, waarop hij had gehoopt, kreeg hij enkel lessen in de kennis van de natuur. Hij was daarover zeer ontevreden, daar deze hem niets baatten. Hij had spijt van de onkosten, die zijn gast hem veroorzaakte. Herhaaldelijk drong hij er bij hem op aan, toch eindelijk de geheime en winstgevende kennis te onthullen, die zo'n beroemd man als hij toch zeker bezat, en toen dat niets hielp, klaagde hij hem per brief bij de Inquisitie aan. Hij schreef, dat deze slechte en ondankbare man in zijn tegenwoordigheid Christus gelasterd had, van de monniken had gezegd, dat zij ezels waren en het volk dom hielden, en bovendien nog beweerd, dat er, in tegenstelling met wat er in de bijbel stond, niet slechts één zon, maar ontelbare zonnen bestonden, en wat dies meer zij. Hij, Mocenigo, had hem daarom op zolder gevangen gezet en verzocht, hem ten spoedigste door de knechten der Inquisitie te laten weghalen.

De knechten kwamen ook midden in de nacht van Zondag op Maandag en sleepten de geleerde in de kerker der Inquisitie.

Dat gebeurde op Maandag 25 Mei 1592, des ochtends vroeg om 3 uur, en van deze dag af tot aan de dag, waarop hij de brandstapel beklom, 17 Februari 1600, kwam de Nolaner zijn gevangenissen niet meer uit.

Tijdens de acht jaren, die het verschrikkelijke proces duurde, streed hij onvermoeibaar voor zijn leven, maar de strijd, die hij in het eerste jaar te Venetië tegen zijn uitlevering naar Rome voerde, was wellicht de wanhopigste.

In die tijd valt het verhaal van zijn mantel.

In de winter van 1591 op '92 had hij zich, terwijl hij nog in een logement woonde, door de kleermaker Gabriele Zunto een dikke mantel laten aanmeten. Toen hij gearresteerd werd, was het kledingstuk nog niet betaald.

Bij het nieuws van de arrestatie rende de kleermaker naar het huis van de heer Mocenigo in de omtrek van San Samuel, om zijn rekening aan te bieden. Het was te laat. Een bediende van heer Mocenigo wees hem de deur. „Wij hebben genoeg betaald voor deze oplichter,” schreeuwde hij zo luid op de drempel, dat enige voorbijgangers zich omkeerden. „Loop maar eens naar het tribunaal van het Heilig Officie en vertel hun daar dan, dat u iets met deze ketter hebt uit te staan.”

De kleermaker stond ontdaan op straat. Een troep straatjongens had alles afgehoord, en een van hen, een met puistjes bezaaide blaag in lompen, gooide met een steen naar hem. Weliswaar schoot er een armoedig geklede vrouw uit de deur en gaf hem een oorvijs, maar Zunto, die al oud was, voelde heel goed, dat het gevaarlijk was, om te behoren tot hen, „die iets met deze ketter hadden uit te staan.” Hij verdween, schichtig omkijkend, om de hoek en maakte een grote omweg naar huis. Hij vertelde zijn vrouw niets van zijn tegenslag, en ze verbaasde zich een week lang over zijn neerslachtigheid.

Maar op de eerste Juni ontdekte ze bij het uitschrijven van de rekeningen, dat een mantel niet betaald was door een man, wiens naam op aller lippen zweefde, want de Nolaner vormde het gesprek van de dag. De vreselijkste geruchten over zijn misdadigheid deden de ronde door de stad. Hij had niet alleen het huwelijk door de modder gehaald, zowel in zijn geschriften als in zijn gesprekken, maar Christus zelf voor een bedrieger uitgemaakt en de krankzinnigste dingen beweerd van de zon. Het klopte dus wel met dit alles, dat hij zijn mantel niet had betaald. De brave vrouw had niet de minste lust, om dit verlies te dragen. Na een hevige ruzie met haar man ging de 70-jarige in haar beste kleren naar het gebouw van het Heilig Officie en eiste met kwaad gezicht de 52 scudi, die de gearresteerde ketter haar schuldig was.

De ambtenaar, met wie ze sprak, schreef haar vordering op en beloofde de zaak te zullen onderzoeken.

Zunto kreeg dan ook al spoedig een bevel om te verschijnen, en sidderend en met knikkende knieën meldde hij zich bij het gevreesde gebouw. Tot zijn verbazing werd hij niet verhoord, maar men gaf hem enkel te kennen, dat zijn eis bij de regeling van de geldelijke aangelegenheden van de gearresteerde aan de beurt zou komen. Wel gaf de beambte hem te verstaan, dat er niet heel veel zou overschieten.

De oude man was blij, er zo af te komen en bedankte dan ook in alle onderdanigheid. Maar zijn vrouw was hiermee niet tevreden. Het kwam er op aan het geleden verlies hersteld te krijgen, niet, dat haar man afstand moest doen van zijn avondronk en tot diep in de nacht zat te naaien. Er waren schulden bij de stoffenkoopman,

die betaald moesten worden. Ze schreeuwde het in de keuken en op de binnenplaats uit, dat het een schande was, een misdadiger in arrest te stellen, voordat deze zijn schulden had betaald. Zij zou, als het nodig was, naar de Heilige Vader in Rome gaan, om haar 52 scudi te krijgen. „Op de brandstapel heeft hij geen mantel nodig,” schreeuwde ze.

Ze vertelde haar biechtvader, wat er was voorgevallen. Hij ried haar aan op zijn minst te eisen, dat de mantel weer aan haar teruggegeven werd. Zij zag daarin een erkenning van de zijde der kerk, dat ze wel degelijk recht tot eisen had, en verklaarde, dat ze met de mantel, die vast en zeker al gedragen was en bovendien op maat was gemaakt, geenszins tevreden was. Geld moest ze hebben! Daar ze een beetje al te luidruchtig werd in haar ijver, smet de pater haar de kerk uit.

Dat bracht haar iet of wat tot rede, en enkele weken lang hield ze zich koest. Uit het gebouw der Inquisitie drong geen enkel bericht meer over het geval van de gevangen genomen ketter naar buiten door. Niettemin fluisterde men elkaar overal toe, dat de verhoren ongehoorde schanddaden aan het licht brachten. De oude legde overal gretig het oor te luisteren, waar deze kletspraatjes gehouden waren. Het was een ware foltering voor haar als ze hoorde, dat de zaak van de ketter er zo slecht voor stond. Nooit meer zou hij vrij komen en zijn schulden kunnen betalen. Ze sliep geen enkele nacht meer, en in Augustus, toen de hitte haar zenuwen volkomen verwoestte, begon ze in de zaken, waar ze inkopen deed, en tegenover de klanten, die kwamen passen, met grote welbespraaktheid haar bezwaren uit te meten. Ze wees er op, dat de paters een zonde begingen, als ze de gerechtvaardigde eisen van een kleine handwerker zo onverschillig in een hoek duwden. De belastingen waren drukkend, en het brood was pas nog duurder geworden.

Eens, vroeg op de middag, nam een beambte haar mee naar het gebouw van het Heilig Officie en daar waarschuwde men haar met klem, haar boosaardige praatjes te staken. Men vroeg haar, of ze zich niet schaamde, om terwille van een paar scudi over een zeer ernstig proces van de geestelijkheid op zo'n manier te redekavelen. Men gaf haar de wenk, dat men tegen mensen van haar slag allerlei middelen zou weten toe te passen.

Een tijdje hielp dat, ook al steeg haar bij de gedachte aan de zinswending „terwille van een paar scudi” uit de mond van een zatgevreten monnik telkens de blos der verontwaardiging naar het gezicht. Maar in September heette het, dat de groot-inquisiteur te Rome de uitlevering van de Nolaner had geëist. Men onderhandelde er over in de Signoria (stadsraad).

Het stadsbestuur besprak volijverig dit verzoek om uitlevering, en de algemene stemming verzette er zich tegen. De gilden wilden niet graag, dat een Romeins gerecht boven hen stond.

De oude vrouw was buiten zichzelf. Wilde men de ketter nu werkelijk naar Rome laten gaan, zonder dat hij zijn schulden vereffend

had? Dat was toch het toppunt. Ze had het ongelooflijke nieuws nauwelijks vernomen, of ze liep al, zonder zich zelfs maar de tijd te gunnen een betere rok aan te trekken, naar het gebouw van het Heilig Officie.

Dit keer werd ze door een hogere ambtenaar ontvangen, en deze was, zonderlingerwijs, veel tegemoetkomender tegen haar dan de vroegere beambten. Hij was bijna zo oud als zij zelf en luisterde kalm en met aandacht naar haar klacht. Toen ze uitgesproken had, vroeg hij haar na een kort stilzwijgen, of ze Bruno wilde spreken.

Dadelijk stemde ze toe. Men schikte het zo, dat ze dezelfde dag nog een samenkomst met hem kon hebben.

Op die middag trad haar in een bekrompen vertrek met een tralievenster een kleine, magere man met een dunne zwarte baard tegemoet en vroeg haar beleefd, wat ze wilde.

Ze had hem indertijd bij het aanmeten gezien en gedurende die hele tijd zijn gezicht goed voor de geest gehad, maar nu herkende ze hem niet terstond. De emotie's van de verhoren hadden hem zeker zo veranderd.

Ze zei haastig: „De mantel. U hebt hem niet betaald.”

Hij keek haar enkele sekonden lang verwonderd aan. Toen scheen hij zich alles te herinneren en vroeg met zachte stem: „Wat ben ik U schuldig?”

„Twee en dertig scudi,” zei ze. „U hebt de rekening toch gekregen.”

Hij draaide zich om naar de grote dikke beambte, die een oogje op het onderhoud hield en vroeg hem, of hij wist, hoeveel geld er met al zijn hebben en houden in het gebouw van het Heilig Officie was ingeleverd. De man wist het niet, maar beloofde, het te zullen nagaan.

„Hoe gaat het met uw man?” vroeg de gevangene, zich weer tot het oudje wendend, alsof daarmee de kwestie weer aan 't rollen was gebracht, zodat de normale betrekkingen daarmee waren hersteld en de omstandigheden van een alledaags bezoek gegeven.

En het oudje, in de war gebracht door de vriendelijkheid van de kleine man, mompelde, dat het hem goed ging, en voegde er zelfs nog iets aan toe aangaande zijn jicht.

Ze ging ook pas twee dagen later weer naar het gebouw van het Heilige Officie, daar het haar fatsoenlijk voorkwam, de klant tijd te gunnen, om het onderzoek in te stellen.

Werkelijk kreeg ze de toestemming, nog eens met hem te mogen spreken. Ze moest weliswaar langer dan een uur in het kleine vertrekje met het tralievenster wachten, daar hij juist werd verhoord.

Hij kwam en scheen zeer uitgeput. Daar er geen stoel stond, leunde hij half tegen de muur. Maar hij begon dadelijk over de kwestie.

Hij vertelde haar, met zeer zwakke stem, dat hij helaas niet in staat was, de mantel te betalen. Er was geen geld bij zijn bezittingen aangetroffen. Toch hoefde ze nog niet alle hoop op te geven. Hij had eens nagedacht en zich herinnerd, dat er bij een man, die in de stad Frankfort boeken van hem gedrukt had, nog geld moest liggen, dat

hem toebehoorde. Als men het hem toestond, wilde hij wel een brief aan die man schrijven. Morgen zou hij het verzoek daartoe indienen. Het was hem die dag bij het verhoor toegeschenen, dat er geen bijster goede stemming heerste. Daarom had hij het nu niet willen vragen en daarmee misschien alles bederven.

Het oudje keek hem met haar scherpe ogen doordringend aan, terwijl hij sprak. Zij kende de uitvluchten en verzekeringen van achterstallige schuldenaars. Ze trokken zich van hun verplichtingen geen snars aan, en als men hun het mes op de keel zette, deden ze, alsof ze hemel en aarde in beweging wilden brengen.

„Waarvoor had u een mantel nodig, als u geen geld had, om hem te betalen?” vroeg ze streng.

De gevangene knikte, om haar te tonen, dat hij haar gedachtegang kon volgen.

Hij antwoordde: „Ik heb steeds geld verdiend, met boeken en met lessen. Daarom meende ik, dat ik ook nu weer iets verdienen zou. En de mantel dacht ik te kunnen gebruiken, daar ik veronderstelde, dat ik nog vrij zou blijven rondlopen.”

Dat zei hij zonder de minste bitterheid, en kennelijk, om haar het antwoord niet schuldig te blijven.

De oude nam hem weer van top tot teen op, toornig, maar met het gevoel hem niet aan te kunnen, en zonder meer een woord te zeggen, wendde ze zich om en liep ze het vertrek uit.

„Wie zal aan een man, wie door de Inquisitie een proces wordt aangedaan, nog geld sturen!” zo viel ze kwaad uit tegen haar man, toen ze des avonds in bed lagen. Hij was nu gerustgesteld wat de houding van de geestelijke overheid jegens hem betrof, maar kon de onvermoeibare pogingen van zijn vrouw, om het geld te bemachtigen, niet goedkeuren.

„Hij heeft nu wel iets anders, om aan te denken,” bromde hij.

Zij zei niets meer.

De volgende maanden verstreken, zonder dat er in de bedoelde aangelegenheid iets nieuws voorviel. In het begin van Januari heette het, dat de Signoria het voornemen koesterde, om aan de wens van de paus te voldoen en de ketter uit te leveren.

En toen kwam er een nieuwe uitnodiging voor de familie Zunto om in het gebouw van het Heilig Officie te verschijnen.

Er was geen bepaald uur in genoemd en Zunto's vrouw ging er op een namiddag naar toe. Ze kwam niet gelegen. De gevangene verwachtte het bezoek van de procurator der republiek, wie door de Signoria was verzocht, een rapport op te stellen over de kwestie van de uitlevering. Ze werd ontvangen door de hogere beambte, die haar eens het eerste onderhoud met de Nolaner had bezorgd en de grijsaard zei tegen haar, dat de gevangene haar had willen zien, maar ze moest wel bedenken, of het ogenblik wel gunstig gekozen was, daar de gevangene vlak voor een zeer belangrijke bespreking stond.

Ze zei kortaf, dat men hem maar hoefde te vragen.

Een beambte ging weg en keerde met de gevangene terug. Het onderhoud vond plaats in tegenwoordigheid van de hogere beambte.

Voor de Nolaner, die reeds op de drempel tegen haar glimlachte, iets kon zeggen, barstte het oudje uit: „Waarom maakt u zich dan zo druk, als u liever vrij rondloopt?”

Een oogwenk scheen de kleine man verbaasd. Hij had in dat kwartjaar vele vragen beantwoord, en het slot van het gesprek met de kleermakersvrouw nauwelijks nog in zijn geheugen bewaard.

„Er is geen geld voor me gekomen,” zei hij ten slotte. „Ik heb er twee keer om geschreven, maar er is niets gekomen. Ik heb toen zo gedacht, of u misschien de mantel terug wou nemen.”

„Ik wist wel, dat het daarop uit zou draaien,” zei ze verachtelijk. „En hij is op maat gemaakt en te klein voor de meesten.”

De Nolaner keek vol pijn naar de oude vrouw.

„Daaraan heb ik niet gedacht,” zei hij en wendde zich tot de geestelijke. „Zou men al mijn hebben en houden niet kunnen verkopen, en het geld aan deze mensen ter hand stellen?”

„Dat zal niet mogelijk zijn,” mengde zich de ambtenaar, die hem had gehaald, de grote dikke, in het gesprek. „De heer Mocenigo eist die voor zich op. U hebt lange tijd op zijn kosten geleefd.”

„Hij had me uitgenodigd,” antwoordde de Nolaner vermoeid.

De grijsaard hief de hand. „Dat komt hier niet ter sprake. Ik geloof, dat de mantel teruggegeven hoort te worden.”

„Wat moeten wij daarmee beginnen?” zei het oudje gramstorig.

De grijsaard werd lichtelijk rood in het gezicht.

Hij zei langzaam: „Beste vrouw, een beetje christelijke lankmoedigheid zou u niet slecht staan. De beklagde staat voor een bespreking, die voor hem leven of dood kan betekenen. U kunt toch nauwelijks verlangen, dat hij al te veel belang in uw mantel stelt.”

De oude keek hem weifelend aan. Ze herinnerde zich eensklaps weer, waar ze zich bevond.

Ze overwoog, of ze maar niet weg zou gaan, daar hoorde ze achter zich den gevangene met zwakke stem zeggen: „Ik geloof, dat ze het wél van me eisen kan.”

En toen ze zich naar hem omwendde, zei hij verder: „U moet me dit alles niet kwalijk nemen. Geloof in geen enkel geval, dat uw verlies me onverschillig laat. Ik zal een verzoekschrift opstellen.”

De grote dikke was op een wenk van de grijsaard uit de kamer gegaan. Nu keerde hij terug, breidde de armen uit en zei: „De mantel is helemaal niet mee ingeleverd. Mocenigo heeft hem zeker achtergehouden.”

De Nolaner schrok zichtbaar.

Toen zei hij vastberaden: „Dat is oneerlijk. Ik zal hem aanklagen.”

De grijsaard schudde het hoofd.

„Houdt u zich maar liever bezig met het gesprek, dat u over een paar minuten voeren moet. Ik kan niet langer toestaan, dat hier om een paar scudi zo geredekaveld wordt.”

Het bloed steeg het oudje naar het hoofd. Ze had, terwijl de

Nolaner het woord deed, gezwegen en makkend in een hoek van het vertrek gestaad. Maar nu brak haar geduld weer.

„Een paar scudi!” riep ze. „Dat is de verdienste van een maand! U kunt makkelijk inschikkelijk zijn! U treft geen verlies!”

Op dat ogenblik verscheen er een monnik op de drempel.

„De procurator is er,” zei hij halffluid en keek met verbazing naar de schreeuwende oude vrouw.

(Vert. van Th. d. V.)

Boeken en Tijdschriften

W. I. Lenin, Verzamelde Werken. Deel VIII, Het oorlogscommunisme. — Uitgeverij Pegasus. Amsterdam 1939. Prijs gebonden f 2.90, ingenaaid f 2.25.

Met spanning zien we steeds uit naar elk nieuw deel van deze uitstekende keuze uit Lenin's werken. Dit achtste deel bevat Lenin's artikelen en redevoeringen uit de jaren 1918—1920. Dit is de tijd van het oorlogscommunisme en de buitenlandse interventies. Het tsarisme en de binnenlandse bourgeoisie was een beslissende slag toegebracht, het Duitse imperialisme was als vijand van de revolutie voorlopig op de achtergrond gedrongen, daar het verslagen was door de Entente en in Duitsland zelf de revolutie was uitgebroken. De voornaamste buitenlandse vijand werd het imperialisme van de geallieerden, dat door expeditielegers trachtte de jonge Sowjetmacht ten val te brengen, daarbij zijn vazalstaten (Polen en Finland o.a.!) tot oorlog tegen de Sowjet-Unie aanzettend.

De jonge Sowjetmacht kreeg niet de gelegenheid direct aan de socialistische opbouw te werken, de meest dringende taak was de buitenlandse en binnenlandse vijand er onder te krijgen. Dit maakte het „oorlogscommunisme” noodzakelijk — de samenvatting van alle economische en sociale krachten, om de burgeroorlog te winnen. In deze periode toonde de Russische arbeidersklasse zich niet minder heldhaftig dan in het revolutiejaar 1917. Het was vooral de hongersnood waarmee men te kampen had. Deze te stillen, de levensmiddelenvoorziening, de industrie en de landbouw gaande te houden was een van de voornaamste punten. En vele oproepen, artikelen en redevoeringen van Lenin uit deze periode zijn hieraan gewijd.

Nimmer verliest Lenin bij de oplossing van de vragen van de dag het grote doel uit het oog. Steeds is hij bedacht op de komende opbouw. Zo vinden we b.v. een artikel over het bekende electrificatieplan, het eerste voorbeeld van planmatige opbouw.

Op politiek gebied vindt men naast de aanhoudende ontleding van de politieke situatie in de verschillende redevoeringen en politieke verslagen op de congressen der partij een belangrijk hoofdstuk gewijd aan de herziening van het partijprogram en de naamsverandering der partij (waarbij de naam „Communistische Partij” in ere werd hersteld).

Dit deel is wel op een tijdstip verschenen, dat het bijzonder actueel is. Wederom is het Duitse imperialisme als voornaamste bedreiging voor de arbeidersstaat tijdelijk op de achtergrond gedrongen, wederom zijn het de Entente-rovers die de veroveringen van de socialistische revolutie in de eerste plaats bedreigen. En dit maakt de lezing dubbel noodzakelijk en interessant.

Onwillekeurig is men geneigd tal van vergelijkingen te maken, daar zullen we ons echter op dit moment niet aan te buiten gaan, de lezer zal dat ongetwijfeld zelf doen. Rest ons slechts te vermelden, dat het boek in dezelfde royale uitvoering verscheen als de voorgaande delen, terwijl wederom toelichtende opmerkingen en verwijzingen naar de „Geschiedenis C.P.S.U. (b) tot het goede begrip veel bijdragen.

●

N. Lenin, „De linkse stroming, een kinderziekte van het communisme”. Uitgeverij Pegasus. — Amsterdam 1939. Prijs f 0.45. Tweede druk.

Dit beroemde boekje van Lenin geeft in alle bondigheid een meesterlijke uiteenzetting van de Marxistische strategie en tactiek. Dat het blijkbaar zo veel gelezen wordt, dat een tweede druk nodig werd, kan dus slechts verheugenis wekken.

In deze tijd van het meest openlijke verraad der reformisten en kleinburgerlijke politici van allerlei schakering kunnen als reactie daarop de afwijkingen, die Lenin in zijn boekje bestrijdt, ongetwijfeld opnieuw de kop opsteken. De nieuwe uitgave komt dus precies van pas.

Ook om een andere reden is het geschrift bijzonder op zijn plaats in onze tijd. Namelijk om de verwarring weg te vagen, die er in tal van kringen bestaat aangaande de geoorloofdheid en de juistheid van compromissen, het sluiten van pacten met de vijand en het aangaan van bondgenootschappen met tijdelijke, onbetrouwbare bondgenoten, die het volgende ogenblik wellicht tot de felste vijanden behoren zullen en er ook vroeger toe behoord hebben.

Getoetst aan tal van voorbeelden uit de praktijk, zet Lenin uiteen waaraan een compromis moet voldoen wil het vanuit een oogpunt van proletarische politiek juist zijn.

Velen zullen er een nieuw en rijker inzicht uit kunnen opdoen.

●

Is Chamberlain een anti-fascist? „Uit een artikel van Ernst Fischer in de Communistische Internationale”.

Wij moeten wel een geweldige verandering van de internationale toestand door de Europese oorlog vaststellen. Zowel op het gebied van de binnenlandse — als op dat van de buitenlandse politiek is het zinloos geworden, onderscheid te maken tussen „fascistische” en „democratische” staten; in de binnenlandse politiek beleven wij een snel voortschrijdende aanpassing van de zogenaamde burgerlijke democratie aan het fascisme, in de buitenlandse politiek zien wij, dat de vroeger niet-agressieve staten over de gehele linie tot oorlogszuchtige agressie zijn overgegaan. Wanneer dus de Engelse imperialisten plotseling de „anti-fascistische” oorlog prediken, dan is het duidelijk, dat dit plotseling opgekomen „anti-fascisme” van de reactionaire bourgeoisie niets met het anti-fascisme van de arbeiders te maken heeft, dat het inderdaad precies het tegendeel betekent. De truc van de bourgeoisie om politieke leuzen van de arbeidersklasse tot reactionaire leuzen te vervalsen, is niet nieuw; het waren de nazi-leiders, die deze truc voor de eerste maal tot hoge volmaaktheid hebben ontwikkeld, toen zij zich vóór 1933 als hartstochtelijke anti-kapitalisten voordeden, toen zij met socialistische uitdrukkingen om zich heen smeten en het vage verlangen van brede volksmassa's naar het socialisme benutten, om de diktatuur van de reactionaire kringen van het Duitse financierskapitaal op te richten. Het „anti-fascisme” van de Engelse imperialisten is in ieder opzicht in overeenstemming met het „socialisme” van de Duitse imperialisten; Chamberlain en Churchill zijn in dezelfde mate „anti-fascisten”, als Krupp en Vaegler „socialisten” zijn.

Om het „anti-fascisme” der Engelse imperialisten in zijn ganse pracht te kennen, moet men zich herinneren, dat het fascisme in Europa zich slechts ten gevolge van de liefdevolle zorgen van juist deze Engelse imperialisten kon ontplooiën. Het waren de Engelse imperialisten, die het fascisme in Italië over alle moeilijkheden heen hielpen, om jarenlang het fascistische Italië tegen Frankrijk uit te kunnen spelen. Het waren de Engelse imperialisten, die in Hongarije, in Portugal, in Griekenland enz. de bloedigste contra-revolutie organiseerden, die overal de arbeidersmoordenaars hun betaalkrachtige sympathie betoonden. Het waren de Engelse

imperialisten, die in Oost-Europa een „sanitair-cordon” van reactionaire staten tegen het socialisme oprichtten, van reactionaire staten, waar folteringen, schietpartijen en „strafexpedities” tegen arbeiders en boeren, beestachtigheid en corruptie als het ware als „normale” toestanden golden. Het waren de Engelse imperialisten, die het Duitse imperialisme weer op de been brachten, die het „Hitlerisme” uit elke moeilijke toestand bevrijdden. Het waren de Engelse imperialisten, die aan het „Hitlerisme” de zware militaire bewapening, de intocht in de gedemilitariseerde Rijn-zône, de verovering van Oostenrijk, de verbroekeling en de inlijving van Tsjecho-Slowakije, de interventie in Spanje mogelijk maakten. Het waren de Engelse imperialisten, die het „Hitlerisme” in zijn ernstigste crisis bijstand verleenden, toen Chamberlain als een reddende engel uit de lucht nederdaalde en beschermend zijn parapluie opstak, toen Chamberlain en Daladier in München het dreigende bankroet van de Duitse machthebbers in een geweldig succes omzetten. Het waren de Engelse imperialisten, die tezamen met hun Léon Blum de anti-fascistische oorlog in Spanje wurgden en de vreedste fascistische dictatuur de weg bereidden. Het waren de Engelse imperialisten, die met alle mogelijke middelen tegen het Volksfront in Frankrijk intrigeerden, die hun Léon Blum en zijn medeplichtigen met de likwiding van de anti-fascistische volksbeweging belastten. Het waren de Engelse imperialisten, die systematisch het ontstaan van een Europees vredesfront verijdelden en elke weerstand tegen de agressie van het Duitse imperialisme doorkruisten.

Welke geheimzinnige gebeurtenis heeft deze hardnekkigste begunstigers van het „Hitlerisme”, deze doods vijanden van elke anti-fascistische volksbeweging plotseling in gloeiend vertoornde tegenstanders van het „Hitlerisme”, in krijgsvaardige „anti-fascisten” veranderd? Chamberlain heeft herhaaldelijk te verstaan gegeven, dat het hier om een „woordbreuk” zou gaan, die slechts door het bloed van de volkeren zou zijn goed te maken. Het moet wel een bijzondere „woordbreuk” zijn, die de „moraal” van de Engelse imperialisten zo diep kwetst, dat zij in naam van de politieke „eerbaarheid” een onafzienbare oorlog riskeren. Zij hebben zich voordien over geen enkele „woordbreuk” bijzonder opgewonden; zij hebben zelf hun woord gebroken, dat zij eens voor de onafhankelijkheid van Oostenrijk verpanden, zij hebben de afschuwelijke woordbreuk van de Franse regering tegenover Tsjecho-Slowakije als een politiek meesterstuk gevierd, zij hebben de elk jaar minstens tweemaal terugkerende woordbreuk van de nazileiders met de grootste gemoedsrust opgenomen — wat is er dus gebeurd, dat hun zielsrust zo plotseling heeft verstoord, dat hen bewoog tot de strijdcreeet, dat men in Duitsland een „eervolle” regering aan de macht brengen moet?

Om het wezen van deze „woordbreuk” te begrijpen, moet men zich herinneren, dat de nazi-leiders jarenlang het uiterste „anti-communisme” hebben gepredikt, dat zij de strijd tegen het bolsjewisme hun historische „zending” noemden, dat de reactionaire bourgeoisie van hen „de kruistocht tegen de Sowjet-Unie” verwachtte. Jarenlang heerste in Duitsland de richting, die zich het duidelijkste in de Baltische avonturier Alfred Rosenberg belichaamde, de richting, die met Engelse hulp de oorlog tegen het land van het socialisme voorbereidde en over een verovering van de Oekraïne, over de verandering van de Zwarte Zee in een Duitse Zee fantaseerde. De Engelse en de Franse imperialisten, die er steeds naar streefden, een „Heilige Aliantie” der kapitalistische staten tegen de Sowjet-Unie te organiseren, die met wapengeweld probeerden het ontstaan van de Sowjetmacht te verhinderen, die achter elkaar Denikin, Koltsjak, Wrangel en Pilsoudski politiek, financieel en militair ondersteunden, beschouwden het als hun grootste kans, de interventie tegen het Sowjetland met Duitse troepen voort te zetten. Zij hoopten door zulk een oorlog niet alleen het socialisme te doen wankelen, maar ook de imperialistische concurrent Duitsland te verzwakken en in het verloop van de gebeurtenissen aan beide staten een Britse vrede te

BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

dicteren. De politiek der „niet-inmenging”, dit grote en gevaarlijke spel van de Engelse imperialisten, is alleen vanuit dit gezichtspunt te begrijpen; de systematische versterking van het Duitse imperialisme, het diplomatiek weg-manoeuvreren van de Sowjet-Unie uit Europa, het steeds terugkerende plan om Engeland, Frankrijk, Duitsland en Italië in een „Vier-mogendheden-Verbond” te verenigen, de poging om in de Spaanse en de Tsjecho-Slowaakse kwestie een openlijk conflict tussen Duitsland en de Sowjetmacht in het leven te roepen en ten slotte de samenzwering van München met al de haar begeleidende omstandigheden, dienden slechts deze kroongedachte van het Britse imperialisme. Onmiddellijk na de afspraken van München wierp de grootkapitalistische pers in Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten van Amerika zich in geheimzinnige overeenstemming op het „Oekraïense vraagstuk”. Stelselmatig werd het gerucht in omloop gebracht, dat de Duitse intocht in de Oekraïne elk ogenblik verwacht kon worden. De Karpathen-Oekraïne werd door een gehele troep Engelse en Amerikaanse journalisten onveilig gemaakt, die alle spoken van de Oekraïense kontra-revolutie interviewden en de openbare mening van de gehele wereld op de oorlogsgebeurtenissen voorbereidden. De Franse minister van Buitenlandse Zaken Bonnet haastte zich, in de buitenlandse commissie van de Kamer te verzekeren, dat het pact tussen Frankrijk en de Sowjet-Unie niet in werking zou treden, ingeval er in de Oekraïne een sterke „autonomistische beweging” zou ontstaan. De Poolse minister van Buitenlandse Zaken Beck werd in Frankrijk demonstratief niet ontvangen en met zachte drang naar Berchtesgaden gezonden, om zich met Hitler te verstaan. De leidende krant van het Engelse imperialisme, de „Times”, verklaarde nog op 16 Maart 1939 met een weemoedige ondertoon:

„Het lijkt geen twijfel, dat de leiders van de Franse regering na München geloofden en hoopten, dat Duitsland zijn drang naar het Oosten verder zou doorzetten en als prijs voor de Franse passiviteit Frankrijk met rust zouden laten”.

Het onderhoud tussen Hitler en Beck werd in de Engelse en Franse pers met grote ijver van commentaar voorzien en bevreemd stelden de bladen vast, dat Polen grote tegemoetkomingen zou hebben aangeboden. Op 7 Januari 1939 meldde de „Times” met innig welbehagen:

„Men verneemt, dat de lijn van de actie, die door de Duitse regering wordt begunstigd een uitbreiding van het Anti-Cominterhpact in Europa en wel in een concreter vorm ten doel heeft. Daarom kan men aannemen, dat de heer Hitler er zich bij Overste Beck van op de hoogte stelde, welke houding Polen tegenover zulk een politiek zou aannemen en dat hij uitdrukking gaf aan de hoop, dat de Poolse regering zich niet tot een passieve rol beperken zou... Duitsland onderneemt reeds praktische stappen, in het bijzonder in de Karpathen-Oekraïne, en men kan verwachten, dat het politieke voorbereidingswerk in de komende weken en maanden in het Zuid-Oosten krachtiger wordt doorgevoerd”.

De Engelse imperialisten vleiden zich dus met de hoop, dat Polen de eisen van Hitler zou inwilligen en zich in de oorlog tegen de Sowjet-Unie, die verwacht werd, „niet tot een passieve rol zou beperken.” Het bleef echter niet bij de hoop alleen; de Engelse imperialisten haastten zich bovendien om het Duitse „anti-communisme” in zijn meest concrete vorm hun ondersteuning aan te bieden. Terwijl zij de volksmassas's probeerden wijs te maken, dat een Europees „vredesfront” hun doel was, zonden zij niet de een of andere ondergeschikte beambte van het ministerie van Buitenlandse Zaken naar Duitsland, doch de chef van de Bank van Engeland, den heer Montagu Norman. Het onderhoud tussen Norman en de vertrouwensman van het Duitse financiers-kapitaal Hjalmar Schacht werd door de „Times” bekend gemaakt met de veelbetekenende woorden, dat de beide heren „wel eens de kwestie van de Duitse

expansie naar het Oosten zouden kunnen hebben behandeld"; het blad voegde er aan toe, dat er in deze expansie „in de toekomst een winstgevend gebied voor buitenlands kapitaal en voor economische samenwerking tussen Duitsland en Engeland zou liggen". Zoals men ziet, waren de Engelse imperialisten toen over de eisen van Duitsland aan Polen allesbehalve verontrust; integendeel: zij waren het met deze eisen volstrekt eens en zagen in een geweldige expansie van Duitsland in Oost-Europa slechts „een winstgevend gebied voor het buitenlandse kapitaal". In één woord, ze waren bereid de oorlog van Duitsland tegen de Sowjet-Unie te financieren. Met dit doel werd er aan Polen een krachtige wenk gegeven; het blad van het Engelse ministerie van Buitenlandse Zaken de „Daily Telegraph" schreef op 11 Januari 1939:

„dat er bij het onderhoud in Berchtesgaden blijkbaar aangenomen is, dat de Duitse plannen in het Oosten met behulp van de goede wil van Polen door een krachtige diplomatieke actie zouden kunnen worden verwezenlijkt... Er werd aangenomen, dat Hitler in elk geval zou pogen, zich door het afsluiten van een luchtpact met Engeland en Frankrijk in de rug te dekken. Het schijnt, dat Hitler van plan is, zowel zijn politieke als zijn economische invloed tot aan de grenzen van de Sowjet-Unie uit te breiden, maar niet over Pools gebied. Letland en Estland in het Noorden en Roemenië in het Zuiden zouden punten voor een contact met Rusland vormen, zonder dat Pools gebied aangeraakt wordt. Indien Polen in het jaar 1920 Lithauen het Wilmagebied niet had afgenomen, dan zou Lithauen het meest geschikte punt voor het contact met de Sowjet-Unie vormen."

De Engelse imperialisten waren dus besloten, om aan de Duitse „expansie" de Baltische staten aan de ene kant en Roemenië aan de andere kant als „opmarsgebied" aan te bieden, waarbij zij de Polen aan het verstand brachten, dat ook het gebied van Wilna daarvoor in aanmerking zou komen. Aan het Duitse imperialisme werd op het presenteerblad het volgende plan aangeboden: Wij sluiten een luchtpact met je, wij geven je geld, wij leveren je de Baltische staten en Roemenië uit, wij noodzaken Polen je in elke vorm te ondersteunen — daarvoor moet je echter zo spoedig mogelijk het „contact" met de Sowjet-Unie tot stand brengen en in het Noorden en het Zuiden tot aan haar grenzen oprukken! Dat was het „vredesplan" van het Engelse imperialisme! Dat was het „vredesfront" van deze geslepen oorlogsprovocateurs! Dat was de zin van de „niet-inmengingspolitiek", waarvoor Chamberlain en Daladier, Greenwood en Blum zich zo druk maakten!

De „woordbreuk", die zij Hitler verwijten, is niets anders dan de ineenstorting van de oorlogsplannen tegen de Sowjet-Unie. Dat Duitsland het „contact" met de Sowjet-Unie niet volgens de wensen van de Engelse oorlogsprovocateurs tot stand heeft gebracht, doch in de vorm van een niet-aanvalsverdrag — dat was de „woordbreuk" waarmede Chamberlain zijn oorlog rechtvaardigt. Dat in Duitsland de richting de overhand kreeg, die terecht voor een oorlog tegen de reusachtige socialistische Sowjet-macht terugschrok en de vrede met de Sowjet-Unie als een Duitse levens-noodzakelijkheid beschouwt — dat was voor Chamberlain de directe aanleiding om de Europese oorlog te ontketenen.

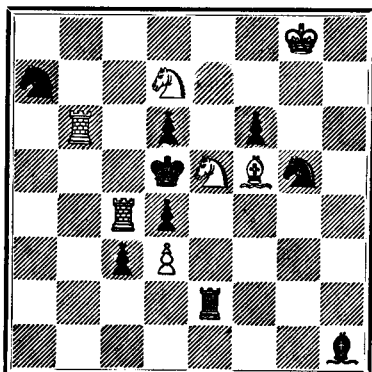
SCHAKEN

door
F. RAMAN

SOWJET-RUSSISCH PROBLEEM

Auteur R. Ponomarew, Moskou.

Zwart

Wit

Wit: Kg8, Tb6, Tc4, Lf5, Pe5,
pi. d3.

Zwart: Kd5, Te2, Lh1, Pa7, Pg5,
pi. c3, d4, d6, f3.

Wit geeft mat in drie zetten.

Hoe? Oplossingen worden met
belangstelling tegemoet gezien.

Partij uit een romantische tijdperk
(Historisch)

„La Malmaison 1804”

Napoleon I—Mme de Rémusat

1. Pb1—c3	e7—e5
2. Pg1—f3	d7—d6
3. e2—e4	f7—f5
4. h2—h3	f5×e4
5. Pc3×e4	Pb8—c6
6. Pf3—g5	

De onversaagde cavalerie.

6. ———	d6—d5
7. Dd1—h5†	g7—g6
8. Dh5—f3	Pg8—h6
9. Pe4—f6†	Ke8—e7
10. Pf6×d5†	Ke7—d6

Een offer.

12. Lf1—c4†	Kd5×c4
	Opnieuw een offer.
13. Df3—b3†	Kc4—d4
14. Db3—d3 mat.	

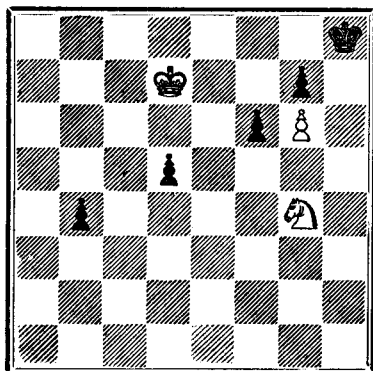
We hebben deze historische partij ontleend aan het leerrijke werk „Het Schaakspel” van dr. Xavier Tartakower.

Een der weinige bloedloze overwinningen van Keizer Napoleon I is dus voor het nageslacht bewaard gebleven!

Tenslotte laten we nog een verrassend remise-eindspel volgen:

Auteur: J. Hasek
„LA STRATEGIE”

Zwart

Wit

Wit speelt en maakt als volgt remise:

Wit:	Zwart:
1. Kd7—e6!	b4—b3

Haalt zo spoedig mogelijk een Dame

2. Pg4×f6	b3—b2
-----------	-------

Op g7×f6 volgt Kf7 en g7† enz.

Op d5—d4 volgt Pe5 en Pd2

enz. met remise

3. Pf6×d5	b2—b1 (D)
-----------	-----------

4. Pd5—e7!!	
-------------	--

En deze eindstelling is, typisch genoeg, voor wit niet meer te winnen.

Men ga dit na. Verrassend anders!

DAMMEN

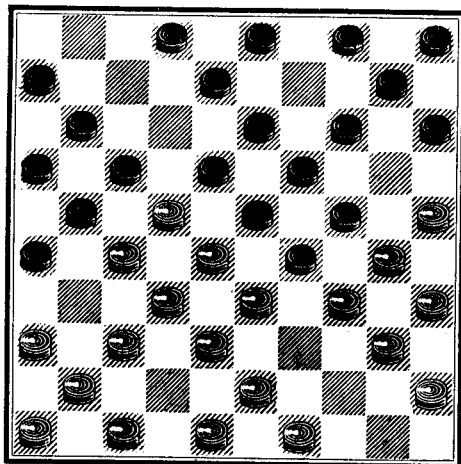
door

F. RAMAN

NIEUWJAARS-SURPRISE

„Wonderbaarlijk staaltje van tempowinst”

Z w a r t

W i t

Stand in cijfers:

Zwart: 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 13,
14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23,
24, 26, 29 = 20.

Wit: 22, 25, 27, 28, 30, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43,
45, 46, 47, 48, 49 = 20.

Wit speelt en wint!!!

Hoe?

Oplossingen worden gaarne
ingewacht, maar liefst binnen
15 dagen na publicatie.

EEN HOLLANDSE PARTIJ

Gespeeld 2 November 1939 te
Haarlem, tussen de spelers C. P.
Kraay (Haarlem) met wit en A.

Visser (Amsterdam) met zwart.

1. 33—28, 18—23
2. 39—33, 12—18
3. 34—30, 20—25
4. 44—39, 25×34
5. 39×30, 15—20
6. 31—27, 7—12
7. 49—44.

Iets beter is 50—44. Ruit 49 is
veelal een belangrijk steunpunt,
hetgeen men niet onnodig moet
prijsgeven. Ook 30—25 kwam in
aanmerking.

7. ———, 20—25
8. 40—34.

Een zet van Fabre. Gespeeld
om zwart's aanval te stoppen en
door 34—29 tempi te winnen.

8. ———, 14—20
9. 34—29, 25×34

10. 29×40 , 20—24
 11. $44-39$, 10—15
 12. $36-31$, 4—10

Op 5—10 kan volgen: $55-30$,
 24×44 ; $45-40$, 44×35 ; $35-29$,
 23×34 ; 39×30 , 35×24 ; $28-22$,
 17×28 ; 32×5 , 11—17; 5×32 ,
 $18-23$; 32×35 , 13—19 enz. met
 gelijk aantal stukken.

13. $50-44$, 10—14
 14. $41-36$, 5—10.

Op 14—20 vereenvoudigt wit
 natuurlijk door: $55-30$, $35-29$,
 39×30 , $28-22$ en 32×25 .

15. $31-26$, 15—20
 16. $40-34!$, 10—15
 17. $34-30$, 20—25
 18. $44-40$.

Gedwongen. Op 39—34 volgt
 dan, door $17-22$, 11×31 , $23-29$
 enz., terwijl op $46-41$ of $47-41$
 of $37-31$ de „kaatsingzet” volgt
 n.l. door $24-29$, $17-21$, 11×33
 enz.

18. ———, 25×34
 19. 40×20 , $14 \times 25!$

Een onverwachte wending. Is
 echter in dit geval beter dan
 15×24 . Na de tekstzet is $45-40$
 verhinderd wegens $25-29$ en
 $17-21$. Verder dreigt een slag
 naar vak 44. De volgende variant
 verdient de aandacht: $37-31$,
 $23-29$; 33×24 , 19×30 ; 35×24 ,
 $25-30!!$ (want op direkt $17-21$
 en 11×44 volgt verrassend
 $45-40$, $24-19$, $27-21$ en
 31×4); 24×35 , $17-21$; 26×17 ,
 11×44 ; $43-39$, 44×33 ; 38×29 ,

$1-7!$; $29-24$, $18-25$ en het
 stuk 24 staat „op de tocht” en
 zal wel „verkouden” worden.
 Een fraaie variant!

20. $39-34$, 9—14
 21. $46-41$, 14—20
 22. $43-39$, 20—24
 23. $37-31$, 17—22
 24. 28×17 , 11×22
 25. $41-37$.

Op 48—43 is het volgende
 moois mogelijk: $12-17?!$; $34-29$
 (denkt een schijf te winnen),
 23×34 ; 39×30 , 25×34 ; $27-21$,
 16×27 ; 32×14 , $24-30!!$; 35×24 ,
 $34-40$; 45×34 , $22-27$; 31×22 ,
 $13-18$; 22×13 , 8×46 . Een ver-
 nietigende rondslag! 'n Pracht
 lokzet!

25. ———, 24—30
 26. 35×24 , 19×30
 27. $48-43$, 30—35
 28. $47-41$, 12—17

Gedaan om de ruil $32-28$ te
 niet te doen, tevens houdt deze
 zet een lokzet in.

29. $34-29!?$

Wit denkt een stuk te winnen,
 doch loopt in de opgezette val.
 Men zie maar eens:

29. ———, 25×34
 30. 39×30 , 25×34
 31. $27-21$, 16×27
 32. 32×23 , $22-27!$
 33. 31×22 , 13—18
 34. 22×13 , $8 \times 48!!$

Wit gaf op.

Een interessante Hollandse
 partij, door de zwart-speler mees-
 terlijk gewonnen!